

EURÓPSKA ÚNIA
Európsky fond regionálneho rozvoja
OP Integrovaná infraštruktúra 2014 – 2020

MINISTERSTVO
DOPRAVY A VÝSTAVBY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

MINISTERSTVO
HOSPODÁRSTVA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Monitoring uplatňovania princípov SBAfE

Správa z kvantitatívneho prieskumu realizovaného v roku 2020

Bratislava, 2020

Vydavateľ: Slovak Business Agency

© SBA, Bratislava, 2020

Všetky práva vyhradené. Údaje, ktoré sú obsahom tejto publikácie, je možné použiť len s uvedením zdroja.

Neprešlo jazykovou úpravou.

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek.....	4
Úvod	6
1 Charakteristika skúmanej vzorky MSP	7
2 Podpora podnikania – princíp č. 1	10
2.1 Hodnotenie podmienok na podnikanie.....	10
2.2 Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania.....	11
3 Druhá šanca – princíp č. 2	14
3.1 Hodnotenie podmienok pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu	14
3.2 Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu	16
4 Najskôr myslieť v malom– princíp č. 3.....	18
4.1 Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k MSP.....	18
4.2 Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania.....	19
5 Ústretová verejná správa – princíp č. 4	22
5.1 Zlepšenie fungovania verejnej správy podľa jednotlivých oblastí	22
5.2 Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej správy.....	29
6 Štátna pomoc a verejné obstarávanie – princíp č. 5	32
6.1 Problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania	32
6.2 Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov	34
7 Prístup k financovaniu – princíp č. 6	37
7.1 Zlepšenie prístupu k externým zdrojom financovania.....	37
7.2 Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní.....	38
8 Jednotný trh – princíp č. 7.....	42
8.1 Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách EÚ.....	42
8.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít v krajinách EÚ	44
9 Zručnosti a inovácie – princíp č. 8	46
9.1 Realizácia inovačných aktivít v podnikaní.....	46
9.2 Spokojnosť s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít.....	47
10 Životné prostredie – princíp č. 9.....	50
10.1 Realizácia environmentálne zodpovedných opatrení v podnikaní	50
10.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení ..	52
11 Internacionalizácia – princíp č. 10	54
11.1 Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách mimo EÚ	54
11.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít mimo EÚ.....	56
Metodika prieskumu.....	58
Zhrnutie výsledkov	59
Dotazník.....	61

Zoznam grafov a tabuliek

Zoznam grafov

Graf č. 1: Oslovené MSP podľa právnej formy.....	7
Graf č. 2: Skúmané MSP podľa veľkostných kategórií	8
Graf č. 3: Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania na Slovensku za posledných 12 mesiacov	10
Graf č. 4: Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania.....	12
Graf č. 5: Zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu.....	14
Graf č. 6: Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu.....	16
Graf č. 7: Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch.....	18
Graf č. 8: Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania za posledných 12 mesiacov.....	20
Graf č. 9: Hodnotenie vývoja elektronickej komunikácie zo strany verejnej správy za posledných 12 mesiacov.....	22
Graf č. 10: Hodnotenie vývoja on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov.....	24
Graf č. 11: Hodnotenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov.....	26
Graf č. 12: Hodnotenie vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov.....	28
Graf č. 13: Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy.....	30
Graf č. 14: Najväčšie problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania	32
Graf č. 15: Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov v posledných 12 mesiacoch ..	35
Graf č. 16: Zlepšenie prístupu MSP k externým zdrojom financovania za posledných 12 mesiacov.....	37
Graf č. 17: Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní počas posledných 12 mesiacov.....	39
Graf č. 18: Obchodné aktivity v krajinách EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov	42
Graf č. 19: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na jednotnom trhu EÚ.....	44
Graf č. 20: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní počas posledných 12 mesiacov.....	46
Graf č. 21: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít.....	48
Graf č. 22: Environmentálne zodpovedné opatrenia v podnikaní počas posledných 12 mesiacov	50
Graf č. 23: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení.....	52
Graf č. 24: Obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov	54
Graf č. 25: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na trhoch mimo EÚ	56

Zoznam tabuliek

Tab. č. 1: Oslovené MSP podľa sídla firmy – regionálna úroveň NUTS 3 (v %).....	8
Tab. č. 2: Oslovené MSP podľa hlavného druhu ekonomickej činnosti (v %)	8
Tab. č. 3: Oslovené MSP podľa dĺžky podnikania (v %).....	9
Tab. č. 4: Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania na Slovensku za posledných 12 mesiacov	11
Tab. č. 5: Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania	13
Tab. č. 6: Zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu	15
Tab. č. 7: Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu.....	17
Tab. č. 8: Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch.....	19
Tab. č. 9: Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania za posledných 12 mesiacov	21
Tab. č. 10: Hodnotenie vývoja elektronickej komunikácie zo strany verejnej správy za posledných 12 mesiacov.....	23
Tab. č. 11: Hodnotenie vývoja on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov	25
Tab. č. 12: Hodnotenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov.....	27
Tab. č. 13: Hodnotenie vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov	29
Tab. č. 14: Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy	31
Tab. č. 15: Najväčšie problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania	33
Tab. č. 16: Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov v posledných 12 mesiacoch.....	36
Tab. č. 17: Zlepšenie prístupu MSP k externým zdrojom financovania za posledných 12 mesiacov.....	38
Tab. č. 18: Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu MSP počas posledných 12 mesiacov.....	40

<i>Tab. č. 19: Obchodné aktivity v krajinách EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov.....</i>	<i>43</i>
<i>Tab. č. 20: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na jednotnom trhu EÚ.....</i>	<i>45</i>
<i>Tab. č. 21: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní počas posledných 12 mesiacov</i>	<i>47</i>
<i>Tab. č. 22: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít.....</i>	<i>49</i>
<i>Tab. č. 23: Environmentálne zodpovedné opatrenia v podnikaní počas posledných 12 mesiacov</i>	<i>51</i>
<i>Tab. č. 24: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení.....</i>	<i>53</i>
<i>Tab. č. 25: Obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov.....</i>	<i>55</i>
<i>Tab. č. 26: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na trhoch mimo EÚ</i>	<i>57</i>

Úvod

Iniciatíva Európskej únie na podporu malého a stredného podnikania v členských krajinách únie, známa tiež pod označením „Small Business Act“ (ďalej SBAfE), predstavuje komplexný rámec opatrení pre MSP s cieľom vytvoriť vhodné podmienky pre ich udržateľný rast a konkurencieschopnosť na globálnom trhu. Iniciatíva tak jasne deklaruje centrálnu úlohu MSP v ekonomike EÚ a ustanovuje komplexný politický rámec pre EÚ a jej členské štáty prostredníctvom súboru 10 zásad, resp. princípov, ktoré majú uľahčiť pochopenie a implementáciu politik na úrovni EÚ i členských štátov. Cieľom týchto zásad je odstrániť prekážky, ktoré malým a stredným podnikom bránia v raste a zvyšovaní konkurencieschopnosti a zabezpečiť podmienky pre tvorbu ďalších pracovných miest v sektore MSP. Jednotlivé princípy možno definovať nasledovne:

1. Vytvoriť prostredie, v ktorom môžu podnikatelia a rodinné podniky rásť a byť odmeňovaní za svoje podnikateľské úsilie;
2. Zabezpečiť, aby čestní podnikatelia, ktorí zbankrotovali, mohli rýchlo dostať druhú šancu;
3. Vytvárať pravidlá podľa zásady „najskôr myslieť v malom“;
4. Zariadiť, aby orgány verejnej správy reagovali na potreby MSP;
5. Prispôbiť nástroje verejnej politiky potrebám MSP: uľahčiť MSP účasť na verejnom obstarávaní a lepšie využiť prostriedky štátnej pomoci pre MSP;
6. Uľahčiť MSP prístup k financiám a vytvoriť právne a podnikateľské prostredie, ktoré bude podporovať včasné úhrady obchodných transakcií;
7. Nabádať MSP na lepšie využívanie príležitostí, ktoré ponúka jednotný trh;
8. Podporovať zvyšovanie zručností v MSP a všetky formy inovácií;
9. Umožniť MSP premieňať environmentálne výzvy na príležitosti;
10. Povzbudzovať a podporovať MSP tak, aby mohli ťažiť z rastúcich trhov.

Tvorbu komplexného rámca opatrení pre podporu MSP možno označiť ako základný stavebný kameň pre ich ďalší rozvoj, no nemenej dôležitým prvkom je aj samotná implementácia vyššie uvedených princípov na úrovni jednotlivých krajín EÚ. A práve mapovanie situácie v oblasti implementácie princípov SBAfE a hodnotenie ich uplatňovania bolo hlavným cieľom reprezentatívneho kvantitatívneho prieskumu MSP. Okrem uvedeného hlavného cieľa sa prieskum zameriaval aj na externé faktory vplyvajúce na rozvoj podnikania, prekážky pri opätovnom začatí podnikania, hodnotenie úrovne regulačnej záťaže, hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej správy, dostupnosť finančných zdrojov z podporných programov, faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu MSP, spokojnosť s úrovňou verejnej podpory či spolupráce s orgánmi verejnej správy pri zavádzaní inovácií, environmentálne zodpovedných opatrení či prieniku na zahraničné trhy.

Prieskum bol realizovaný formou telefonických rozhovorov v mesiacoch január až február 2020 na celkovej vzorke 1 000 malých a stredných podnikateľov. Zber údajov realizovala spoločnosť AKO s.r.o. Respondenti prieskumu boli predstavitelia podnikateľských subjektov s rozhodovacou právomocou, teda majitelia firiem, generálni riaditelia, výkonní riaditelia alebo kompetentní pracovníci poverení odpovedať na otázky zodpovednou osobou vo firme s rozhodovacou právomocou.

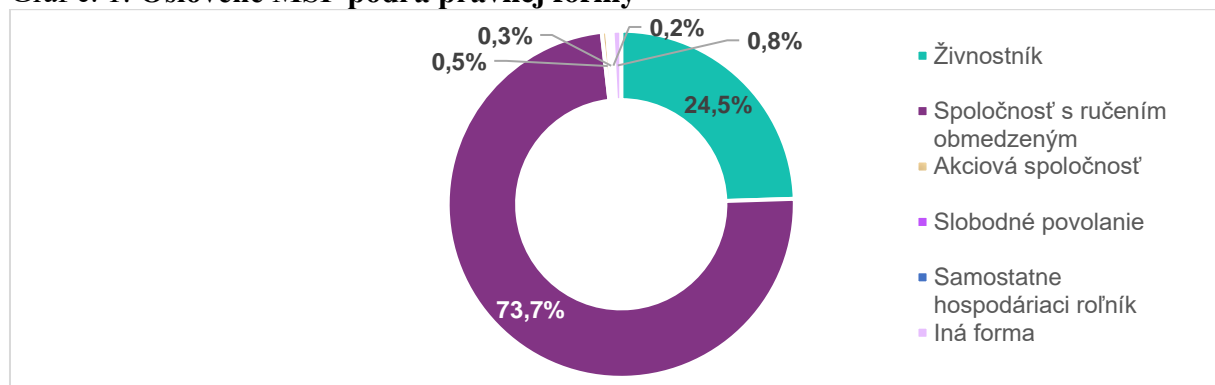
1 Charakteristika skúmanej vzorky MSP

Skúmanú vzorku malých a stredných podnikov, ktoré sa zúčastnili prieskumu realizovaného v roku 2020 možno rozčleniť na základe nasledujúcich kategórií:

- právnej formy;
- veľkosti (podľa počtu zamestnancov);
- regionálnej príslušnosti (na úrovni regiónov NUTS 3);
- odvetvia, v ktorom vykonávajú hlavnú činnosť podnikania (podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE);
- dĺžky podnikania.

Z celkovej vzorky 1 000 MSP tvorili rovnú štvrtinu (25,0 %) fyzické osoby – podnikatelia a tri štvrtiny MSP – právnické osoby (75,0 %). Spomedzi FO – podnikateľov mali najvyššie zastúpenie živnostníci (24,5 %) nasledovaní slobodnými povolaniami (0,3 %) a samostatne hospodáriacimi roľníkmi (0,2 %). V rámci MSP – právnických osôb dominovali spoločnosti s ručením obmedzeným so 73,7%-ným zastúpením. V nižšej miere boli zastúpené akciové spoločnosti (0,5 %) a spoločnosti inej právnej formy (0,8 %), do ktorej boli zaradené verejno-obchodné spoločnosti, komanditné spoločnosti, družstvá, jednoduché spoločnosti na akcie a ďalšie.

Graf č. 1: Oslovené MSP podľa právnej formy

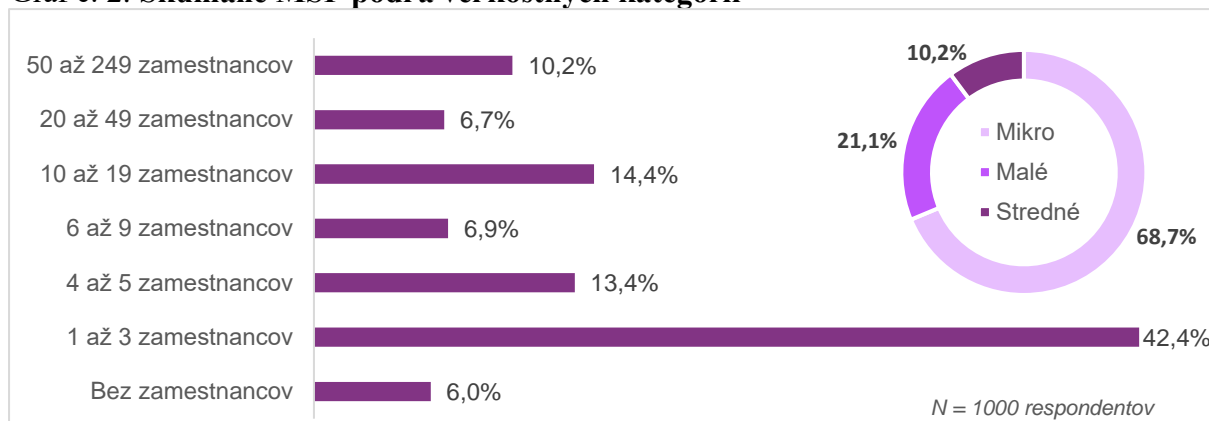
Zdroj: Slovak Business Agency

V členení podľa veľkostných kategórií boli v prieskume najpočetnejšie zastúpené **mikropodniky** (t. j. podniky s počtom zamestnancov nižším ako 9), ktoré predstavovali viac ako dve tretiny celkového počtu respondentov (68,7 %). Viac ako pätinu respondentov (21,1 %) tvorili malé podniky (10 – 49 zamestnancov). Najnižšie zastúpenie v prieskume mali stredné podniky s počtom zamestnancov 50 až 249 (10,2 %). Respondenti bez zamestnancov tvorili 6,0 % zo všetkých oslovených MSP.

V skupine FO – podnikateľov (250) dominovali mikropodniky, ktoré predstavovali až 94,8 % podnikateľských subjektov. V oveľa nižšej miere boli zastúpené FO – podnikatelia spadajúci do kategórie malých (4,4 %) a stredných podnikov (0,8 %). 10,0 % oslovených FO – podnikateľov nemalo žiadnych zamestnancov.

Spomedzi právnických osôb MSP (750) tvorili mikropodniky rovných 60,0 % podnikateľských subjektov, malé podniky 26,7 % a stredné podniky 13,3 %. Iba 4,7 % oslovených PO – MSP nemalo žiadnych zamestnancov.

Graf č. 2: Skúmané MSP podľa veľkostných kategórií

Zdroj: Slovak Business Agency

Z pohľadu regionálneho zastúpenia MSP, ktoré sa zúčastnili prieskumu boli oslovené podnikateľské subjekty so sídlom vo všetkých slovenských krajoch. Najpočetnejšie zastúpenie mali MSP sídliace v **Bratislavskom kraji**, ktorých podiel na celkovom počte oslovených respondentov predstavoval 29,2 %. Zastúpenie MSP z ostatných krajov bolo relatívne vyrovnané – v intervale od 8,6 % do 11,5 %.

Tab. č. 1: Oslovené MSP podľa sídla firmy – regionálna úroveň NUTS 3 (v %)

Kraj sídla podniku	MSP – právnické osoby	FO – podnikatelia	Celá vzorka
Bratislavský kraj	34,0	14,8	29,2
Tŕnavský kraj	8,8	10,8	9,3
Trenčiansky kraj	7,9	10,8	8,6
Nitriansky kraj	10,9	13,2	11,5
Žilinský kraj	10,3	15,2	11,5
Banskobystrický kraj	8,8	10,8	9,3
Prešovský kraj	9,1	14,4	10,4
Košický kraj	10,3	10,0	10,2
Spolu	100,0	100,0	100,0

Skúmaná vzorka MSP pozostávala v prevažujúcej miere z podnikateľských subjektov vykonávajúcich hlavnú podnikateľskú činnosť v odvetví **obchodných služieb** (29,3 %) a **obchodu** (25,4 %). Podiel podnikateľských subjektov v ostatných odvetviach bol výrazne nižší. Najnižší podiel MSP, ktoré sa zúčastnili prieskumu podnikalo v odvetví ubytovania a stravovania (3,3 %).

Tab. č. 2: Oslovené MSP podľa hlavného druhu ekonomickej činnosti (v %)

Odvetvie	MSP – právnické osoby	FO – podnikatelia	Celá vzorka
Pôdohospodárstvo (sekcia A)	3,2	5,2	3,7
Priemysel (sekcie B, C, D, E)	9,1	15,2	10,6
Stavebníctvo (sekcia F)	8,3	21,6	11,6
Obchod (sekcia G)	26,7	21,6	25,4
Doprava, informácie a komunikácie (sekcia H, J)	9,9	6,0	8,9
Ubytovanie a stravovanie (sekcia I)	3,3	3,6	3,3
Obchodné služby (sekcia K, L, M, N)	32,7	18,8	29,3
Ostatné služby (sekcia O, P, Q, R, S)	6,9	8,0	7,2
Spolu	100,0	100,0	100,0

V členení podľa dĺžky podnikania bola vzorka MSP zložená prevažne z respondentov s dlhoročnými skúsenosťami v podnikaní – takmer štyri pätiny (77,7 %) respondentov tvorili MSP pôsobiace na trhu viac ako 10 rokov. Vzorku ďalej doplnili MSP podnikajúce 5 až 10 rokov (14,0 %) a MSP podnikajúce 3 až 5 rokov (5,3 %). Najnižší podiel (3,0 %) tvorili začínajúci podnikatelia, ktorí podnikajú menej ako 3 roky.

Tab. č. 3: Oslovené MSP podľa dĺžky podnikania (v %)

Dĺžka podnikania	MSP – právnické osoby	FO – podnikatelia	Celá vzorka
Menej ako 3 roky	2,5	4,4	3,0
Od 3 do 5 rokov	4,9	6,4	5,3
Od 5 do 10 rokov	14,1	13,6	14,0
10 a viac rokov	78,4	75,6	77,7
Spolu	100,0	100,0	100,0

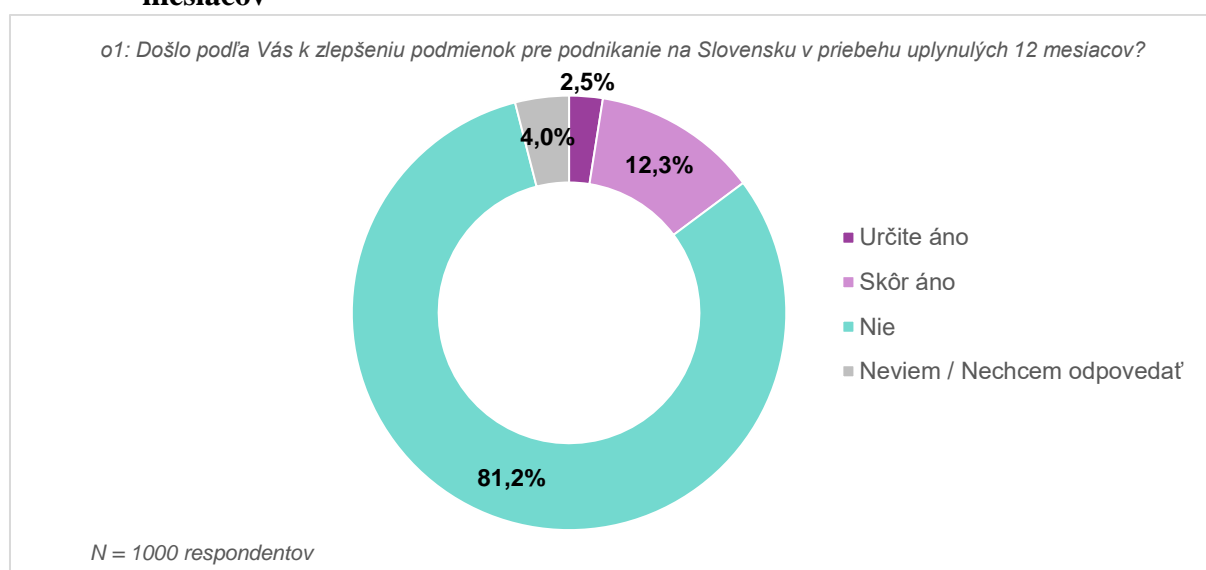
2 Podpora podnikania – princíp č. 1

2.1 Hodnotenie podmienok na podnikanie

Viac ako štyri pätiny (81,2 %) MSP nezaznamenalo v priebehu uplynulých 12 mesiacov zlepšenie podmienok pre podnikanie.

4,0 % respondentov sa nevedelo jasne vyjadriť a zvyšných 14,8 % si myslí, že sa podnikateľské prostredie v uplynulých 12 mesiacoch zlepšilo. Len 2,5 % respondentov pritom uviedlo, že určite došlo k zlepšeniu a 12,3 % sa k tejto možnosti iba prikláňa. Z uvedeného možno konštatovať, že väčšina MSP nevníma vývoj za posledných 12 mesiacov pozitívne – podnikateľské prostredie považuje za stagnujúce príp. zhoršujúce.

Graf č. 3: Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania na Slovensku za posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

V porovnaní s celoslovensky dosiahnutou hodnotou (14,8 %) vnímali intenzívnejšie zlepšenie podmienok podnikania na Slovensku najmä začínajúci podnikatelia, ktorí podnikajú menej ako 3 roky (36,7 %), podnikatelia so sídlom v Prešovskom kraji (19,2 %) a MSP pôsobiace v odvetví dopravy a informácií (19,1 %).

Vyšší podiel podnikateľských subjektov, podľa ktorých nedošlo v priebehu posledných 12 mesiacov k zlepšeniu bol badateľný u malých podnikov (84,8 %), podnikateľských subjektov pôsobiacich v odvetví ubytovania a stravovania (87,9 %) a respondentov so sídlom v Košickom (87,3 %), Trenčianskom a Banskobystrickom kraji (po 84,9 %). V ostatných kategóriách bol dosiahnutý podiel relatívne vyrovnaný.

Podrobný prehľad percentuálneho zastúpenia odpovedí respondentov v členení podľa veľkosti, odvetvia, sídla, právnej formy a dĺžky podnikania je uvedený v tabuľke na nasledujúcej strane.

Tab. č. 4: Vytváranie podmienok pre rozvoj podnikania na Slovensku za posledných 12 mesiacov

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nie	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1000 respondentov	2,5%	12,3%	81,2%	4,0%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	2,6%	12,4%	79,9%	5,1%
	10 až 49 zamestnancov	1,9%	11,4%	84,8%	1,9%
	50 až 249 zamestnancov	2,9%	13,7%	82,4%	1,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	2,7%	10,8%	83,8%	2,7%
	Priemysel	3,8%	10,4%	82,1%	3,8%
	Stavebníctvo	1,7%	15,5%	80,2%	2,6%
	Obchod	1,6%	10,2%	82,3%	5,9%
	Ubytovanie a stravovanie	3,0%	6,1%	87,9%	3,0%
	Doprava, informácie	4,5%	14,6%	79,8%	1,1%
	Obchodné služby	2,0%	13,7%	80,5%	3,8%
	Ostatné služby	4,2%	12,5%	77,8%	5,6%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	2,7%	13,0%	80,1%	4,1%
	Trnavský kraj	2,2%	15,1%	77,4%	5,4%
	Nitriansky kraj	5,2%	11,3%	78,3%	5,2%
	Trenčiansky kraj	0,0%	9,3%	84,9%	5,8%
	Banskobystrický kraj	3,2%	10,8%	84,9%	1,1%
	Žilinský kraj	0,9%	12,2%	80,9%	6,1%
	Prešovský kraj	2,9%	16,3%	78,8%	1,9%
	Košický kraj	2,0%	8,8%	87,3%	2,0%
Právna forma firmy	Živnostník	2,0%	16,3%	76,7%	4,9%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	2,7%	11,1%	82,8%	3,4%
	Iné	0,0%	5,6%	77,8%	16,7%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	10,0%	26,7%	60,0%	3,3%
	Od 3 do 5 rokov	1,9%	17,0%	75,5%	5,7%
	Od 5 do 10 rokov	2,1%	14,3%	81,4%	2,1%
	10 a viac rokov	2,3%	11,1%	82,4%	4,2%

2.2 Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania

Podľa oslovených respondentov mala spomedzi externých faktorov **najpriaznivejší vplyv na rozvoj podnikania v uplynulých 12 mesiacoch kúpyschopnosť dopytu (45,5 %)**. Okrem vyššej kúpyschopnosti dopytu napomohol rozvoju podnikania aj makroekonomický vývoj (18,2 %). Menej priaznivý vplyv na rozvoj podnikania MSP mala kvalita a dostupnosť pracovnej sily (10,7 %), politická situácia (7,2 %) a podpora z verejných zdrojov (5,6 %), ktorá napomáha MSP vykryť nedostatok finančných zdrojov, podporiť výrobu, poskytovanie služieb či zvýšiť zamestnanosť.

Takmer tretina (31,4 %) opýtaných nevedela uviesť aké externé faktory priaznivo vplývali na rozvoj ich podnikania a 3,3 % z označených odpovedí predstavovali iné externé faktory.

Graf č. 4: Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania

Zdroj: Slovak Business Agency

Hlavným externým faktorom stimulujúcim rozvoj podnikania na Slovensku v uplynulých 12 mesiacoch bola podľa oslovených respondentov vyššia **kúpyschopnosť dopytu (45,5 %)**, ktorú vnímajú ako rozhodujúci externý faktor rozvoja predovšetkým malé podniky (49,8 %), MSP pôsobiace v odvetví obchodu (50,4 %), MSP sídliace v Bratislavskom (51,4 %) a Žilinskom kraji (49,6 %) a podnikateľské subjekty, ktoré pôsobia na trhu menej ako 10 rokov (50,0 % a viac).

Makroekonomickému vývoju (18,2 %) pripisujú najpozitívnejší vplyv najmä stredné podniky (27,5 %), MSP pôsobiace v odvetví dopravy, informácií (23,6 %) a obchodných služieb (22,9 %), ďalej MSP sídliace v Bratislavskom (24,0 %) a Žilinskom kraji (22,6 %) a podnikateľské subjekty, ktoré podnikajú v časovom horizonte od 5 do 10 rokov (25,0 %).

Kvalita a dostupnosť pracovnej sily (10,7 %) mala priaznivý vplyv na rozvoj podnikateľských aktivít predovšetkým u malých podnikov (13,3 %), podnikov pôsobiacich v odvetví stavebníctva (13,8 %) a obchodných služieb (13,3 %), podnikov so sídlom v Trnavskom kraji (14,0 %) a podnikateľských subjektov, ktoré podnikajú viac ako 3 a menej ako 5 rokov.

Politická situácia (7,2 %) napomohla rozvoju podnikania hlavne podľa zástupcov malých podnikov (9,5 %), podnikov pôsobiacich v odvetví dopravy a informácií (9,0 %), podnikov so sídlom v Trnavskom (9,7 %) a Bratislavskom kraji (9,2 %) a podnikateľských subjektov podnikajúcich formou spoločnosti s ručením obmedzeným (8,1 %).

Podpora z verejných zdrojov (5,6 %) vplývala na rozvoj podnikania pozitívne predovšetkým podľa názoru predstaviteľov podnikajúcich v priemysle (9,4 %) a pôdohospodárstve (8,1 %), podnikov sídliačich v Nitrianskom (8,7 %) a Banskobystrickom kraji (8,6 %) a podnikateľských subjektov podnikajúcich formou inej právnej formy.

Tab. č. 5: Externé faktory s pozitívnym vplyvom na rozvoj podnikania

Riadkové %		Politická situácia	Makroekonomický vývoj	Kúpyschopnosť dopytu	Kvalita a dostup. pracovnej sily	Podpora z verejných zdrojov	Nevie	Iné
Celková vzorka	1000 respondentov	7,2%	18,2%	45,5%	10,7%	5,6%	31,4%	3,3%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	7,0%	14,4%	44,1%	10,2%	5,5%	32,2%	4,1%
	10 až 49 zamestnancov	9,5%	21,8%	49,8%	13,3%	6,2%	29,9%	0,9%
	50 až 249 zamestnancov	3,9%	27,5%	46,1%	8,8%	4,9%	29,4%	2,9%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	2,7%	13,5%	35,1%	5,4%	8,1%	35,1%	8,1%
	Priemysel	6,6%	10,4%	45,3%	6,6%	9,4%	34,0%	0,9%
	Stavebníctvo	8,6%	10,3%	46,6%	13,8%	6,0%	30,2%	4,3%
	Obchod	7,9%	16,1%	50,4%	10,2%	3,1%	31,9%	2,8%
	Ubytovanie a stravovanie	3,0%	12,1%	39,4%	6,1%	6,1%	45,5%	3,0%
	Doprava, informácie	9,0%	23,6%	39,3%	6,7%	5,6%	34,8%	3,4%
	Obchodné služby	7,2%	22,9%	44,7%	13,3%	5,8%	28,3%	4,1%
Ostatné služby	5,6%	16,7%	45,8%	12,5%	5,6%	27,8%	1,4%	
Kraj sídla	Bratislavský kraj	9,2%	24,0%	51,4%	11,6%	4,1%	26,4%	2,4%
	Trnavský kraj	9,7%	9,7%	47,3%	14,0%	4,3%	29,0%	5,4%
	Nitriansky kraj	7,0%	15,7%	41,7%	12,2%	8,7%	33,9%	3,5%
	Trenčiansky kraj	7,0%	12,8%	40,7%	10,5%	5,8%	37,2%	3,5%
	Banskobystrický kraj	5,4%	12,9%	41,9%	5,4%	8,6%	33,3%	2,2%
	Žilinský kraj	7,8%	22,6%	49,6%	12,2%	3,5%	27,0%	3,5%
	Prešovský kraj	2,9%	18,3%	36,5%	7,7%	6,7%	36,5%	3,8%
	Košický kraj	4,9%	7,8%	43,1%	9,8%	5,9%	38,2%	3,9%
Právna forma firmy	Živnostník	4,5%	11,8%	45,7%	11,8%	4,9%	32,7%	3,3%
	S.r.o.	8,1%	19,1%	45,5%	10,4%	5,6%	30,9%	3,3%
	Iné	5,6%	16,7%	44,4%	5,6%	16,7%	33,3%	5,6%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	3,3%	16,7%	50,0%	6,7%	0,0%	23,3%	3,3%
	Od 3 do 5 rokov	7,5%	17,0%	50,9%	15,1%	1,9%	24,5%	1,9%
	Od 5 do 10 rokov	5,0%	25,0%	52,9%	11,4%	3,6%	23,6%	2,1%
	10 a viac rokov	7,7%	16,0%	43,6%	10,4%	6,4%	33,6%	3,6%

3 Druhá šanca – princíp č. 2

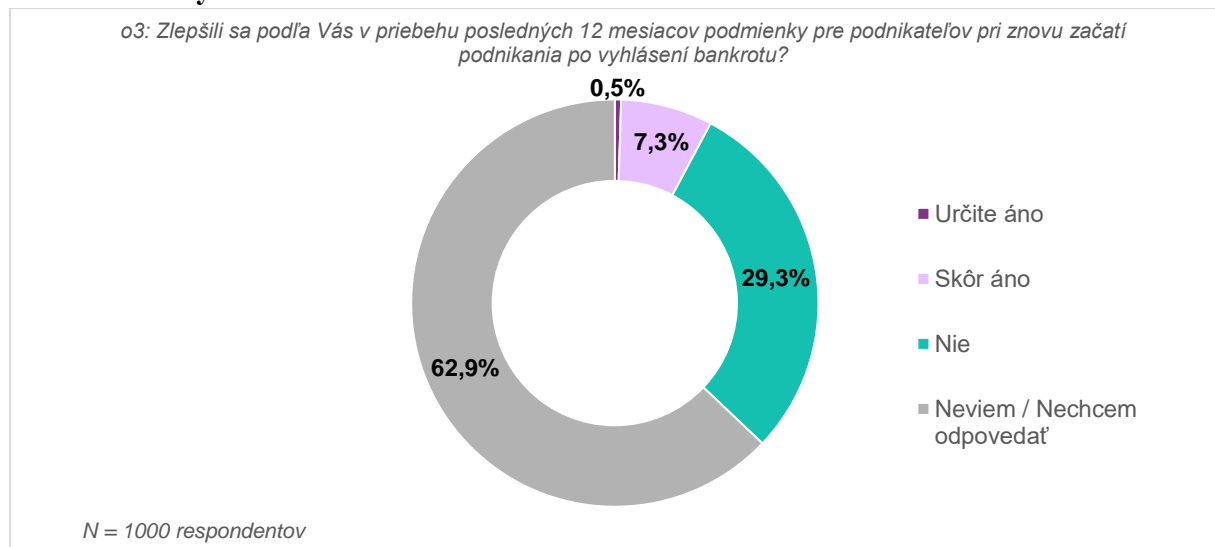
3.1 Hodnotenie podmienok pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu

Zmeny smerujúce k zjednodušeniu podmienok pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu za uplynulých 12 mesiacov **pozitívne vníma len 7,8 % MSP** – z toho 0,5 % respondentov je presvedčených, že došlo k zlepšeniu a 7,3 % respondentov sa k tejto možnosti prikláňa.

Až 29,3 % respondentov nezaznamenalo žiadne zlepšenie podmienok a takmer dve tretiny (62,9 %) MSP sa nevedelo k predmetnej otázke relevantne vyjadriť. Respondenti nevedeli zaujať jednoznačné stanovisko najmä z dôvodu absencie akejkoľvek priamej skúsenosti s bankrotom a opätovným začatím podnikania.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 sa napriek nižšiemu presvedčeniu zvýšil podiel respondentov, ktorí zaznamenali zlepšenie podmienok pri znovu začatí podnikania o 0,4 p. b. (z 7,4 % na 7,8 %). Zároveň sa znížil podiel MSP, ktoré sú presvedčené, že k zlepšeniu nedošlo – o 10,3 p. b. (z 39,6 % na 29,3 %). Podiel MSP, ktoré nevedeli alebo nechceli na otázku odpovedať sa zvýšil o 9,9 p. b. (z 53,0 % na 62,9 %).

Graf č. 5: **Zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu**

Zdroj: Slovak Business Agency

Zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu (odpovede „určite áno“ a „áno“ - 7,8 %) vo vyššej miere avizovali pôdohospodárske podniky (13,5 %) a podniky poskytujúce obchodné služby (10,2 %), ďalej podniky so sídlom v Banskobystrickom kraji (11,8 %) a podnikateľské subjekty, ktorých podnikateľská činnosť nepresahuje horizont 5 rokov (11,3 % a viac).

Naopak, **stagnáciu resp. zhoršenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu (29,3 %)** deklarovali vo vyššej miere malé podniky (37,4 %), podnikateľské subjekty podnikajúce v odvetví dopravy a informácií (36,0 %), podniky so

sídlom v Nitrianskom kraji (36,5 %) a podnikateľské subjekty podnikajúce formou inej právnej formy (44,4 %).

K hodnoteniu vývoja podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu za uplynulých 12 mesiacov sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť hlavne podniky pôsobiace v odvetví ostatných služieb (73,6 %), stavebné podniky (70,7 %) a podnikateľské subjekty so sídlom v Žilinskom kraji (71,3 %).

Názory respondentov, ktorí nepocítili žiadne zlepšenie podmienok v procese opätovného začatia podnikania za posledných 12 mesiacov potvrdzujú aj ukazovatele Európskej komisie v publikáciách SBA Fact Sheet zamerané na časovú a nákladovú náročnosť opätovného začiatku podnikania, ktorých hodnoty sa v SR bežmála 5 rokov nemenili.

Prehľad percentuálnych podielov označených odpovedí v členení podľa veľkosti, počtu zamestnancov, odvetvia, sídla, právnej formy podniku a dĺžky podnikania je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tab. č. 6: Zlepšenie podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nie	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	0,5%	7,3%	29,3%	62,9%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	0,7%	7,1%	26,9%	65,2%
	10 až 49 zamestnancov	0,0%	7,6%	37,4%	55,0%
	50 až 249 zamestnancov	0,0%	7,8%	28,4%	63,7%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	2,7%	10,8%	35,1%	51,4%
	Priemysel	0,0%	7,5%	31,1%	61,3%
	Stavebníctvo	0,9%	7,8%	20,7%	70,7%
	Obchod	0,8%	5,1%	30,7%	63,4%
	Ubytovanie a stravovanie	0,0%	0,0%	30,3%	69,7%
	Doprava, informácie	0,0%	6,7%	36,0%	57,3%
	Obchodné služby	0,3%	9,9%	30,0%	59,7%
	Ostatné služby	0,0%	5,6%	20,8%	73,6%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	0,0%	9,6%	26,7%	63,7%
	Trnavský kraj	0,0%	5,4%	30,1%	64,5%
	Nitriansky kraj	0,0%	6,1%	36,5%	57,4%
	Trenčiansky kraj	0,0%	7,0%	26,7%	66,3%
	Banskobystrický kraj	1,1%	10,8%	33,3%	54,8%
	Žilinský kraj	1,7%	4,3%	22,6%	71,3%
	Prešovský kraj	1,9%	4,8%	30,8%	62,5%
	Košický kraj	0,0%	6,9%	32,4%	60,8%
Právna forma firmy	Živnostník	1,2%	7,8%	26,9%	64,1%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	0,3%	7,2%	29,7%	62,8%
	Iné	0,0%	5,6%	44,4%	50,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	0,0%	13,3%	30,0%	56,7%
	Od 3 do 5 rokov	0,0%	11,3%	28,3%	60,4%
	Od 5 do 10 rokov	0,7%	5,7%	29,3%	64,3%
	10 a viac rokov	0,5%	7,1%	29,3%	63,1%

3.2 Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu

K predchádzajúcej otázke, ktorá bola zameraná na hodnotenie vývoja v oblasti „znovupodnikania“ po vyhlásení bankrotu za posledných 12 mesiacov sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť takmer dve tretiny podnikateľských subjektov. Je to spôsobené predovšetkým tým, že až **80,4 % oslovených respondentov nemalo skúsenosť s bankrotom**.

Podľa názoru zástupcov oslovených MSP sú **najväčšími prekážkami** pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu v rovnakom pomere **legislatívna náročnosť (8,8 %)** a **náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania (8,8 %)**. Za tretiu najzávažnejšiu prekážku v opätovnom štarte podnikateľskej činnosti je podľa oslovených MSP považovaná časová náročnosť s opätovným rozbehom podnikania (4,8 %). Názory podnikateľov sa v podstatnej miere stotožňujú s vyjadrením Európskej komisie, ktorá dlhodobo považuje podmienky na opätovné začatie podnikania v SR za podpriemerné. Podľa hodnotenia SBA Fact Sheet z roku 2019 bol(i):

- proces riešenia platobnej neschopnosti na Slovensku časovo najnáročnejší spomedzi všetkých krajín EÚ – v roku 2019 trval až 4 roky v porovnaní s priemerom EÚ na úrovni 2 rokov;
- náklady na vyriešenie platobnej neschopnosti druhé najvyššie spomedzi krajín EÚ – v roku 2019 predstavovali náklady na vyriešenie platobnej neschopnosti na Slovensku 18 % z majetku dlžníka, zatiaľ čo priemer EÚ predstavoval cca. 10 %.

Žiadne prekážky zaťažujúce malých a stredných podnikateľov pri opätovnom začatí podnikania avizovalo iba 0,8 % respondentov. 5,2 % respondentov sa nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

Graf č. 6: Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu

Zdroj: Slovak Business Agency

Legislatívna náročnosť opätovného začatia podnikania po vyhlásení bankrotu (8,8 %) vo vyššej miere zaťažovala stredných podnikateľov (9,8 %), podnikateľov pôsobiacich v odvetví priemyslu (10,4 %) a stavebníctva (10,3 %), podnikateľov so sídlom v Košickom (12,7 %) a Trenčianskom kraji (11,6 %), začínajúcich podnikateľov s dĺžkou podnikania kratšou ako 3 roky (13,3 %) a podnikajúcich prostredníctvom inej právnej formy (11,1 %).

Náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania po vyhlásení bankrotu (**8,8 %**) vnímajú ako prekážku najmä stredné podniky (12,7 %), podniky vykonávajúce svoju podnikateľskú činnosť v pôdohospodárstve (13,5 %), podniky so sídlom v Košickom kraji (11,8 %), podniky inej právnej formy (16,7 %) a začínajúce podnikateľské subjekty, ktorých dĺžka podnikania nepresiahla 3 roky (16,7 %).

Časovú náročnosť spojenú s opätovným rozbehom podnikania po vyhlásení bankrotu (**4,8 %**) považujú vo zvýšenej miere za prekážku malé podniky (7,1 %), podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (9,1 %), podniky so sídlom v Bratislavskom kraji (6,2 %) a podnikateľské subjekty podnikajúce na trhu 3 až 5 rokov.

Tab. č. 7: **Prekážky pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu**

Riadkové %		Časová náročnosť s opätovným rozbehom podnikania	Legislatívna náročnosť	Náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania	Žiadne	Nemá skúsenosť s bankrotom	Nevie (nečítaná možnosť)
Celková vzorka	1 000 respondentov	4,8%	8,8%	8,8%	0,8%	80,4%	5,2%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	3,8%	8,4%	8,4%	0,7%	79,8%	6,3%
	10 až 49 zamestnancov	7,1%	9,5%	8,1%	0,5%	82,9%	3,3%
	50 až 249 zamestnancov	6,9%	9,8%	12,7%	2,0%	79,4%	2,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	0,0%	2,7%	13,5%	0,0%	83,8%	2,7%
	Priemysel	6,6%	10,4%	10,4%	0,9%	78,3%	3,8%
	Stavebníctvo	5,2%	10,3%	11,2%	0,0%	78,4%	6,0%
	Obchod	3,9%	8,3%	7,9%	0,0%	83,1%	5,1%
	Ubytovanie a stravovanie	9,1%	6,1%	9,1%	0,0%	75,8%	9,1%
	Doprava, informácie	4,5%	10,1%	7,9%	2,2%	78,7%	4,5%
	Obchodné služby	5,1%	9,6%	7,8%	1,4%	81,2%	4,1%
	Ostatné služby	4,2%	5,6%	8,3%	1,4%	76,4%	11,1%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	6,2%	7,9%	7,9%	1,7%	81,5%	3,8%
	Trnavský kraj	1,1%	6,5%	4,3%	2,2%	81,7%	8,6%
	Nitriansky kraj	5,2%	7,8%	10,4%	0,0%	82,6%	3,5%
	Trenčiansky kraj	5,8%	11,6%	9,3%	0,0%	79,1%	4,7%
	Banskobystrický kraj	4,3%	4,3%	10,8%	0,0%	79,6%	7,5%
	Žilinský kraj	4,3%	10,4%	8,7%	0,0%	79,1%	7,0%
	Prešovský kraj	2,9%	10,6%	8,7%	0,0%	78,8%	7,7%
	Košický kraj	5,9%	12,7%	11,8%	1,0%	78,4%	2,0%
Právna forma firmy	Živnostník	3,3%	7,3%	9,4%	0,4%	80,4%	6,1%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	5,3%	9,2%	8,4%	0,7%	80,6%	5,0%
	Iné	5,6%	11,1%	16,7%	11,1%	72,2%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	3,3%	13,3%	16,7%	0,0%	70,0%	3,3%
	Od 3 do 5 rokov	7,5%	7,5%	7,5%	3,8%	86,8%	3,8%
	Od 5 do 10 rokov	3,6%	6,4%	5,7%	0,7%	85,0%	5,0%
	10 a viac rokov	4,9%	9,1%	9,1%	0,6%	79,5%	5,4%

4 Najskôr myslieť v malom– princíp č. 3

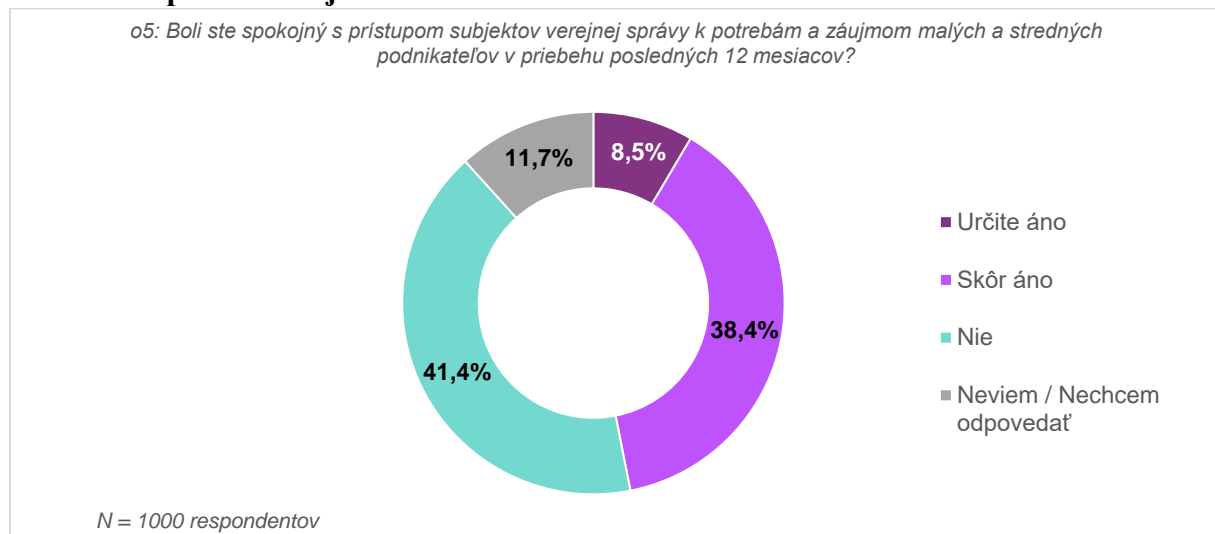
4.1 Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k MSP

Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch **vyjadrila takmer polovica (46,9 %)** oslovených MSP. 8,5 % z oslovených respondentov pritom uviedlo, že je „určite“ spokojných a 38,4 % bolo „skôr“ spokojných s prístupom.

Nespokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP vyjadrilo 41,4 % malých a stredných podnikateľov. Viac ako desatina (11,7 %) respondentov nevedela alebo nechcela zaujať jednoznačné stanovisko k spokojnosti resp. nespokojnosti s prístupom subjektov verejnej správy k MSP.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 došlo k zvýšeniu spokojnosti s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP o 2,3 p. b. (z 44,6 % na 46,9 %). Rovnako ako vyjadrilo spokojnosť väčšie množstvo respondentov, väčšie množstvo respondentov vyjadrilo aj nespokojnosť – o 3,9 p. b. (z 37,5 % na 41,4 %). Je to spôsobené predovšetkým poklesom podielu respondentov, ktorí sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť - o 6,2 p. b. (z 17,9 % na 11,7 %).

Graf č. 7: Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch

Zdroj: Slovak Business Agency

Spokojnosť (odpovede „určite áno“ a „áno“ – 46,9 %) s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v priebehu posledných 12 mesiacov deklarovali v prieskume predovšetkým strední podnikatelia (53,9 %), podniky pôsobiace v odvetví obchodných služieb (54,6 %), podniky so sídlom v Trnavskom kraji (55,9 %), podnikateľské subjekty podnikajúce inou právnou formou (50,0 %) a subjekty podnikajúce menej ako 3 roky (70,0 %) resp. v intervale od 3 do 5 rokov (64,2 %).

Nespokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v priebehu posledných 12 mesiacov najčastejšie uvádzali malí podnikatelia (47,4 %), podniky vykonávajúce podnikateľskú činnosť v odvetví ubytovania a stravovania (60,6 %), podniky so

sídlom v Banskobystrickom kraji (48,4 %) a podniky, ktoré pôsobia na trhu viac ako 10 rokov (43,5 %).

Tab. č. 8: Spokojnosť s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nie	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	8,5%	38,4%	41,4%	11,7%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	8,4%	38,3%	40,3%	13,0%
	10 až 49 zamestnancov	10,0%	34,1%	47,4%	8,5%
	50 až 249 zamestnancov	5,9%	48,0%	36,3%	9,8%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	16,2%	27,0%	45,9%	10,8%
	Priemysel	11,3%	34,0%	41,5%	13,2%
	Stavebníctvo	6,0%	37,9%	42,2%	13,8%
	Obchod	7,9%	33,9%	45,7%	12,6%
	Ubytovanie a stravovanie	6,1%	24,2%	60,6%	9,1%
	Doprava, informácie	5,6%	42,7%	39,3%	12,4%
	Obchodné služby	8,2%	46,4%	36,9%	8,5%
	Ostatné služby	12,5%	36,1%	34,7%	16,7%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	4,8%	39,7%	40,4%	15,1%
	Trnavský kraj	14,0%	41,9%	33,3%	10,8%
	Nitriansky kraj	13,0%	37,4%	35,7%	13,9%
	Trenčiansky kraj	7,0%	34,9%	44,2%	14,0%
	Banskobystrický kraj	9,7%	38,7%	48,4%	3,2%
	Žilinský kraj	8,7%	36,5%	42,6%	12,2%
	Prešovský kraj	10,6%	35,6%	46,2%	7,7%
	Košický kraj	6,9%	40,2%	43,1%	9,8%
Právna forma firmy	Živnostník	7,8%	39,6%	39,2%	13,5%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	8,8%	37,9%	42,5%	10,9%
	Iné	5,6%	44,4%	27,8%	22,2%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	26,7%	43,3%	26,7%	3,3%
	Od 3 do 5 rokov	11,3%	52,8%	30,2%	5,7%
	Od 5 do 10 rokov	9,3%	41,4%	37,1%	12,1%
	10 a viac rokov	7,5%	36,7%	43,5%	12,4%

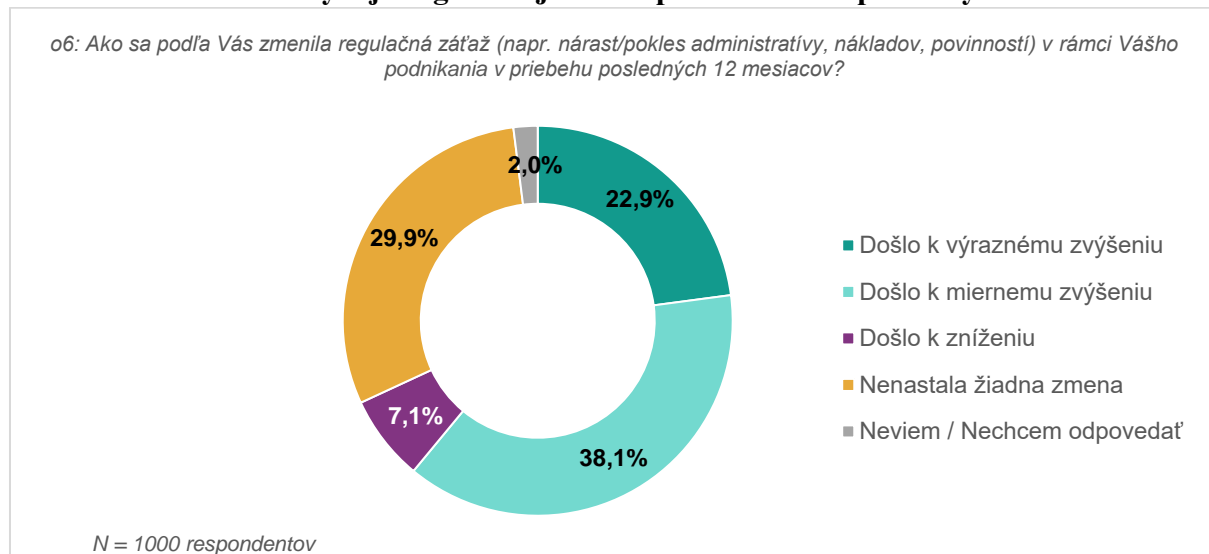
4.2 Hodnotenie vývoja regulačnej záťaž podniku

Malí a strední podnikatelia hodnotia vývoj regulačnej záťaž podniku na Slovensku negatívne. Len **7,1 % respondentov** zúčastnených v prieskume uviedlo, že podľa nich došlo v priebehu posledných 12 mesiacov **k zníženiu regulačnej záťaž**.

Naopak, **nárast regulačnej záťaž** vo svojom podnikaní **zaznamenalo 61,0 % respondentov**, pričom takmer štvrtina (22,9 %) MSP pocítila výrazné zvýšenie regulácie a takmer dve pätiny (38,1 %) MSP avizovalo mierny nárast.

Necelá tretina (29,9 %) oslovených respondentov nepocítila žiadnu zmenu v regulačnej záťaž a 2,0 % MSP sa vyjadrilo, že sa k problematike regulačnej záťaž nevie alebo nechce vyjadriť.

Graf č. 8: Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania za posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

Zvýšenú regulačnú záťaž (odpovede „došlo k výraznému zvýšeniu“ a „došlo k miernemu zvýšeniu“ – 61,0 %) vo svojom podnikaní zaregistrovali v uplynulých 12 mesiacoch najmä podnikateľské subjekty vo veľkostnej kategórii malých podnikov (71,1 %), podniky pôsobiace v obchode (66,9 %), podniky so sídlom v Trenčianskom kraji (66,3 %) a podnikateľské subjekty, ktoré podnikajú prostredníctvom inej právnej formy (83,3 %).

Zníženie administratívnej záťaže v uplynulých 12 mesiacoch (7,1 %) avizovali vo zvýšenej miere podniky vykonávajúce svoju hlavnú podnikateľskú aktivitu v priemysle (11,3 %) a doprave a informáciách (9,0 %), podniky so sídlom v Trnavskom (9,7 %) a Prešovskom kraji (9,6 %), živnostníci (8,2 %) a začínajúci podnikatelia, ktorí podnikajú menej ako 3 roky (10,0 %).

Zmeny v regulačnej záťaži MSP v priebehu uplynulých 12 mesiacov nezaznamenali predovšetkým podnikateľské subjekty vo veľkostnej kategórii mikropodnikov, ktorých počet zamestnancov nepresahoval 9 osôb (34,1 %), pôdohospodárske podniky (37,8 %), podniky sídliaace v Trnavskom (35,5 %) a Nitrianskom kraji (33,9 %), taktiež živnostníci (38,4 %) a podnikatelia, ktorí podnikajú menej ako 3 roky (43,3 %) resp. viac ako 3 a menej ako 5 rokov (41,5 %).

K vývoju regulačnej záťaže MSP za posledných 12 mesiacov sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť (2,0 %) predovšetkým podnikateľské subjekty pôsobiace v stavebníctve (7,8 %) a podniky so sídlom v Banskobystrickom kraji (4,3 %).

Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na otázku týkajúcu sa vývoja regulačnej záťaže podnikania za posledných 12 mesiacov v členení podľa avizovaných 5 kategórií je uvedené v tabuľke č. 9 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 9: Hodnotenie vývoja regulačnej záťaže podnikania za posledných 12 mesiacov

Riadkové %		Došlo k výraznému zvýšeniu	Došlo k miernemu zvýšeniu	Došlo k zníženiu	Nenastala žiadna zmena	Neviem / nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	22,9%	38,1%	7,1%	29,9%	2,0%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	22,7%	33,8%	7,0%	34,1%	2,5%
	10 až 49 zamestnancov	25,1%	46,0%	7,1%	20,9%	0,9%
	50 až 249 zamestnancov	19,6%	51,0%	7,8%	20,6%	1,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	16,2%	40,5%	5,4%	37,8%	0,0%
	Priemysel	14,2%	38,7%	11,3%	32,1%	3,8%
	Stavebníctvo	20,7%	31,0%	7,8%	32,8%	7,8%
	Obchod	21,3%	45,7%	3,5%	28,3%	1,2%
	Ubytovanie a stravovanie	42,4%	24,2%	6,1%	27,3%	0,0%
	Doprava, informácie	18,0%	40,4%	9,0%	32,6%	0,0%
	Obchodné služby	24,9%	36,9%	8,5%	28,3%	1,4%
	Ostatné služby	37,5%	29,2%	5,6%	27,8%	0,0%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	22,6%	38,7%	7,9%	29,8%	1,0%
	Trnavský kraj	21,5%	31,2%	9,7%	35,5%	2,2%
	Nitriansky kraj	21,7%	35,7%	6,1%	33,9%	2,6%
	Trenčiansky kraj	23,3%	43,0%	3,5%	26,7%	3,5%
	Banskobystrický kraj	21,5%	38,7%	5,4%	30,1%	4,3%
	Žilinský kraj	25,2%	38,3%	7,0%	27,0%	2,6%
	Prešovský kraj	23,1%	37,5%	9,6%	28,8%	1,0%
	Košický kraj	24,5%	41,2%	5,9%	27,5%	1,0%
Právna forma firmy	Živnostník	22,0%	27,3%	8,2%	38,4%	4,1%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	22,9%	41,4%	6,8%	27,5%	1,4%
	Iné	33,3%	50,0%	5,6%	11,1%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	10,0%	33,3%	10,0%	43,3%	3,3%
	Od 3 do 5 rokov	22,6%	30,2%	3,8%	41,5%	1,9%
	Od 5 do 10 rokov	22,9%	40,7%	7,9%	28,6%	0,0%
	10 a viac rokov	23,4%	38,4%	7,1%	28,8%	2,3%

5 Ústretová verejná správa – princíp č. 4

5.1 Zlepšenie fungovania verejnej správy podľa jednotlivých oblastí

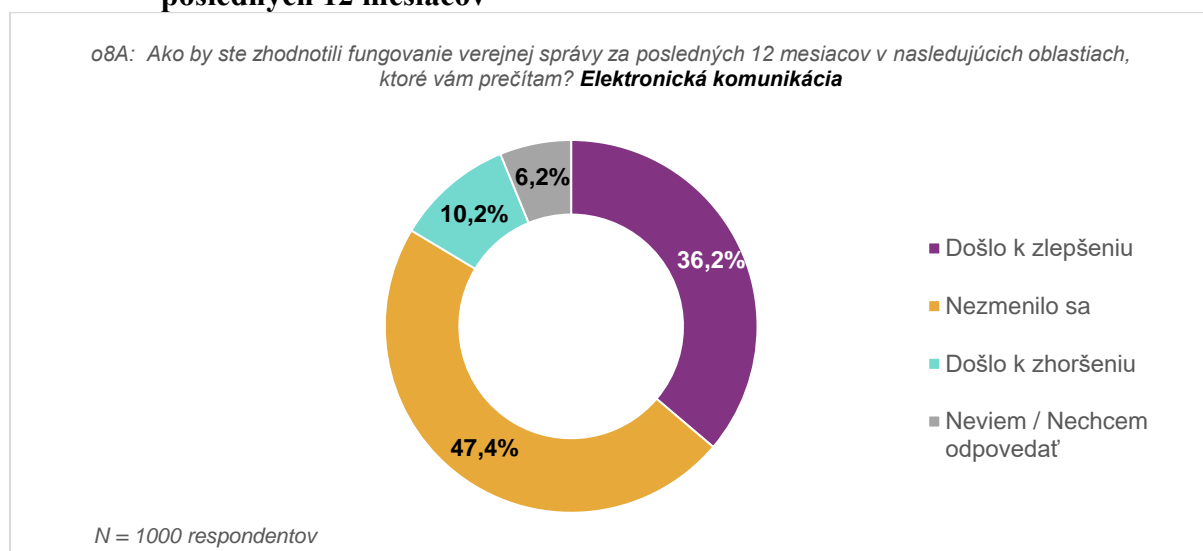
V oblasti ústretovej verejnej správy bolo predmetom skúmania zlepšenie fungovania verejnej správy v nasledujúcich oblastiach:

- elektronická komunikácia;
- on-line prístup do verejných registrov (napr. OR SR);
- lehoty pre vybavovanie žiadostí;
- riešenie súdnych sporov.

Elektronická komunikácia

Takmer polovica (47,4 %) respondentov nezaznamenala v oblasti elektronickej komunikácie žiadnu zmenu. Viac ako jedna tretina (36,2 %) účastníkov prieskumu uviedla, že došlo v priebehu uplynulých 12 mesiacov k zlepšeniu. Naopak, zhoršenie elektronickej komunikácie zaznamenalo 10,2 % MSP. 6,2 % opýtaných sa k vývoju fungovania verejnej správy v oblasti elektronickej komunikácie nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

Graf č. 9: **Hodnotenie vývoja elektronickej komunikácie zo strany verejnej správy za posledných 12 mesiacov**

Zdroj: Slovak Business Agency

Lepšie fungovanie verejnej správy v oblasti elektronickej komunikácie (36,2 %) vnímali predovšetkým podnikateľské subjekty pôsobiace v odvetví obchodných služieb (38,6 %), podniky so sídlom v Banskobystrickom kraji (40,9 %), podnikateľské subjekty inej právnej formy (44,4 %) a začínajúci podnikatelia, ktorých podnikateľská činnosť nepresahovala 3 roky.

Naopak, **zhoršenie fungovania verejnej správy v oblasti elektronickej komunikácie (10,2 %)** za posledných 12 mesiacov avizovali najmä stredné podniky (16,7 %), obchodné podniky (13,0 %) a podniky sídliaace v Trnavskom a Trenčianskom kraji (oba po 15,1 %).

Fungovanie verejnej správy v oblasti elektronickej komunikácie sa za posledných 12 mesiacov nezmenilo (47,4 %) predovšetkým podľa mikropodnikov (49,1 %),

podnikateľských subjektov pôsobiacich v odvetví ubytovania a stravovania (60,6 %) a pôdohospodárstva (59,5 %), podnikov so sídlom v Žilinskom kraji (53,0 %) a podnikateľských subjektov s dĺžkou podnikania od 5 do 10 rokov (55,0 %).

K vývoju fungovania verejnej správy v oblasti elektronickej komunikácie sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť (6,2 %) najmä podnikatelia pôsobiaci v stavebníctve (13,8 %) a živnostníci (12,7 %).

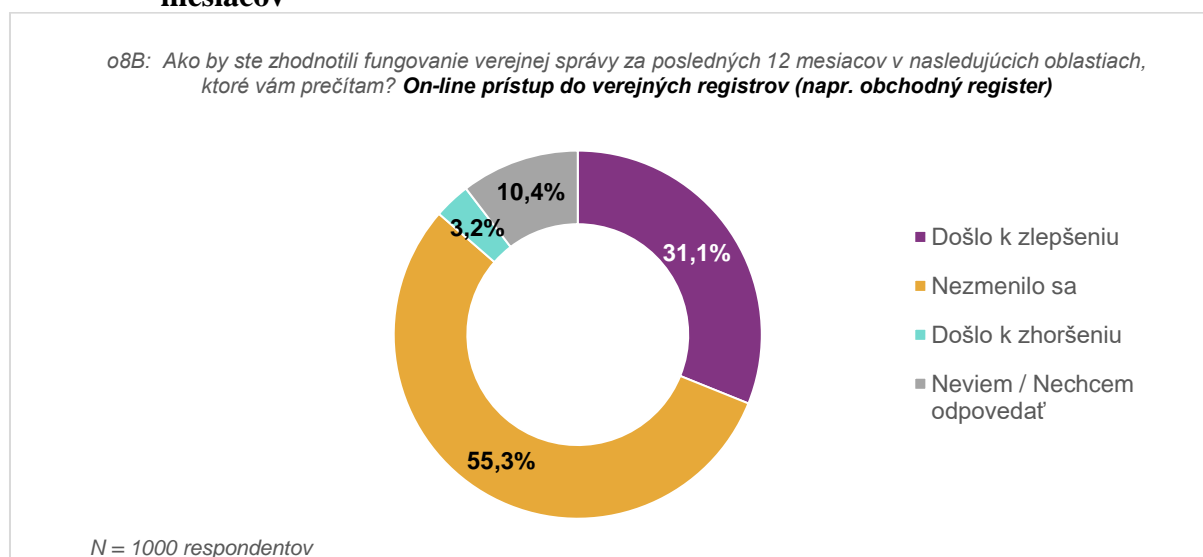
Tab. č. 10: **Hodnotenie vývoja elektronickej komunikácie zo strany verejnej správy za posledných 12 mesiacov**

Riadkové %		Došlo k zlepšeniu	Nezmenilo sa	Došlo k zhoršeniu	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	36,2%	47,4%	10,2%	6,2%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	35,4%	49,1%	9,2%	6,4%
	10 až 49 zamestnancov	37,4%	45,5%	10,4%	6,6%
	50 až 249 zamestnancov	39,2%	40,2%	16,7%	3,9%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	35,1%	59,5%	2,7%	2,7%
	Priemysel	33,0%	48,1%	11,3%	7,5%
	Stavebníctvo	37,1%	38,8%	10,3%	13,8%
	Obchod	36,2%	44,1%	13,0%	6,7%
	Ubytovanie a stravovanie	24,2%	60,6%	9,1%	6,1%
	Doprava, informácie	37,1%	49,4%	9,0%	4,5%
	Obchodné služby	38,6%	48,8%	9,2%	3,4%
	Ostatné služby	34,7%	51,4%	8,3%	5,6%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	37,3%	47,3%	10,3%	5,1%
	Trnavský kraj	37,6%	37,6%	15,1%	9,7%
	Nitriansky kraj	34,8%	46,1%	10,4%	8,7%
	Trenčiansky kraj	32,6%	48,8%	15,1%	3,5%
	Banskobystrický kraj	40,9%	51,6%	5,4%	2,2%
	Žilinský kraj	32,2%	53,0%	7,8%	7,0%
	Prešovský kraj	34,6%	45,2%	10,6%	9,6%
	Košický kraj	38,2%	49,0%	7,8%	4,9%
Právna forma firmy	Živnostník	37,6%	40,8%	9,0%	12,7%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	35,5%	49,5%	10,7%	4,2%
	Iné	44,4%	50,0%	5,6%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	60,0%	30,0%	3,3%	6,7%
	Od 3 do 5 rokov	35,8%	52,8%	7,5%	3,8%
	Od 5 do 10 rokov	32,9%	55,0%	9,3%	2,9%
	10 a viac rokov	35,9%	46,3%	10,8%	6,9%

On-line prístup do verejných registrov

Viac ako polovica (55,3 %) respondentov nezaznamenala v uplynulých 12 mesiacoch zmenu v on-line prístupe do verejných registrov. Z ostatných respondentov, ktorí odpovedali na otázku 31,1 % respondentov sa vyjadriť, že zaznamenalo zlepšenie a 3,2 % zaznamenalo zhoršenie. Desatina (10,4 %) respondentov na otázku neodpovedala.

Graf č. 10: **Hodnotenie vývoja on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov**

Zdroj: Slovak Business Agency

Zlepšenie fungovania verejnej správy v oblasti on-line prístupu do verejných registrov (31,1 %) deklarovali v prieskume predovšetkým podniky v odvetví ubytovania a stravovania (42,4 %), podniky so sídlom v Prešovskom kraji (34,6 %) a podniky inej právnej formy (38,9 %).

Rovnako ako zlepšenie, tak aj zhoršenie fungovania verejnej správy v oblasti on-line prístupu do verejných registrov (3,2 %) paradoxne taktiež iniciovali podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (6,1 %). Zvýšený podiel ubytovacích a stravovacích podnikov, ktorí zaznamenali zlepšenie a súčasne aj zhoršenie bol spôsobený predovšetkým výrazne nižším podielom podnikateľských subjektov, podľa ktorých nedošlo za posledných 12 mesiacov k žiadnej zmene. Okrem podnikov pôsobiacich v ubytovaní a stravovaní deklarovali vo vyššej miere zhoršenie v oblasti on-line prístupu do verejných registrov aj podniky so sídlom v Trnavskom (7,5 %) a Trenčianskom kraji (5,8 %).

K zmene vo fungovaní verejnej správy v oblasti on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov nedošlo (55,3 %) predovšetkým podľa názoru stredných podnikateľov (65,7 %), priemyselných podnikov (58,5 %), podnikov sídlacích v Trenčianskom (61,6 %) a Žilinskom kraji (60,0 %) a podnikateľských subjektov podnikajúcich viac ako 3 a menej ako 5 rokov (66,0 %).

K vývoju fungovania verejnej správy v oblasti on-line prístupu do verejných registrov sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť (10,4 %) najmä pôdohospodári (16,2 %), podnikateľské subjekty so sídlom v Banskobystrickom kraji (15,1 %) a živnostníci (17,6 %).

Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na otázku týkajúcu sa vývoja on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov v členení podľa avizovaných 5 kategórií je uvedené v tabuľke č. 11 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 11: **Hodnotenie vývoja on-line prístupu do verejných registrov za posledných 12 mesiacov**

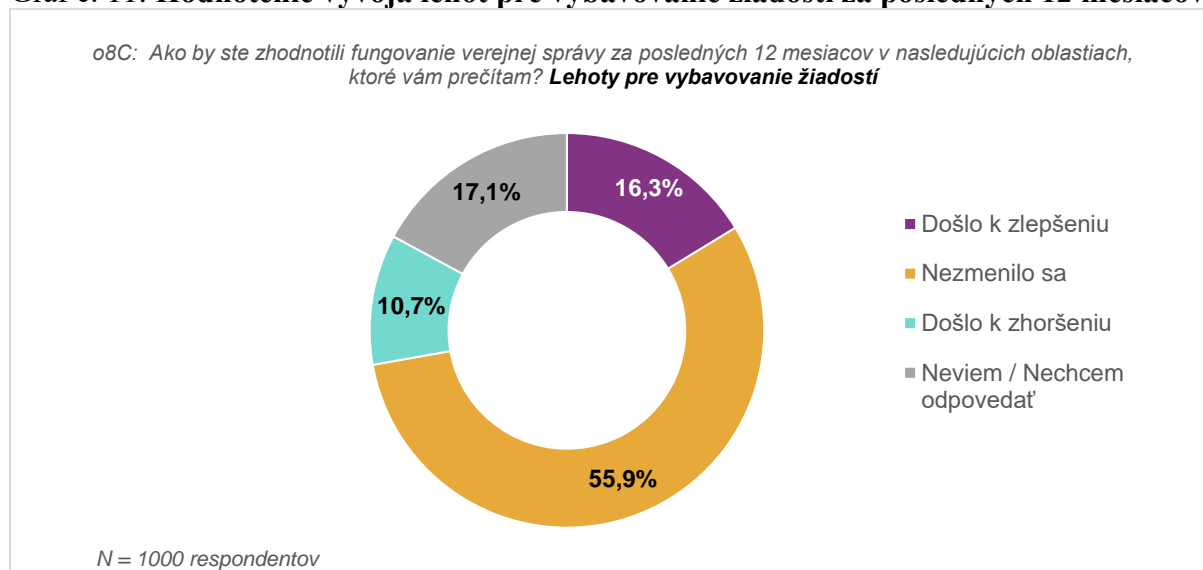
Riadkové %		Došlo k zlepšeniu	Nezmenilo sa	Došlo k zhoršeniu	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	31,1%	55,3%	3,2%	10,4%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	31,0%	53,1%	3,1%	12,8%
	10 až 49 zamestnancov	32,2%	57,3%	3,8%	6,6%
	50 až 249 zamestnancov	29,4%	65,7%	2,9%	2,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	32,4%	51,4%	0,0%	16,2%
	Priemysel	24,5%	58,5%	2,8%	14,2%
	Stavebníctvo	29,3%	56,9%	1,7%	12,1%
	Obchod	28,3%	56,3%	3,1%	12,2%
	Ubytovanie a stravovanie	42,4%	36,4%	6,1%	15,2%
	Doprava, informácie	31,5%	57,3%	4,5%	6,7%
	Obchodné služby	34,8%	54,9%	3,4%	6,8%
	Ostatné služby	31,9%	54,2%	4,2%	9,7%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	32,9%	56,5%	3,4%	7,2%
	Trnavský kraj	29,0%	51,6%	7,5%	11,8%
	Nitriansky kraj	33,9%	50,4%	2,6%	13,0%
	Trenčiansky kraj	20,9%	61,6%	5,8%	11,6%
	Banskobystrický kraj	33,3%	51,6%	0,0%	15,1%
	Žilinský kraj	26,1%	60,0%	1,7%	12,2%
	Prešovský kraj	34,6%	50,0%	1,0%	14,4%
	Košický kraj	33,3%	58,8%	3,9%	3,9%
Právna forma firmy	Živnostník	29,0%	49,8%	3,7%	17,6%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	31,6%	57,3%	3,1%	8,0%
	Iné	38,9%	50,0%	0,0%	11,1%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	23,3%	63,3%	3,3%	10,0%
	Od 3 do 5 rokov	26,4%	66,0%	1,9%	5,7%
	Od 5 do 10 rokov	25,0%	65,0%	2,1%	7,9%
	10 a viac rokov	32,8%	52,5%	3,5%	11,2%

Lehoty na vybavovanie žiadostí

Viac ako polovica (55,9 %) respondentov, ktorí sa zúčastnili prieskumu označila, že sa v priebehu posledných 12 mesiacov lehoty na vybavovanie žiadostí nezmenili. 16,3 % účastníkov prieskumu uviedlo, že došlo v priebehu uplynulých 12 mesiacov k zlepšeniu. Naopak, zhoršenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí zaznamenalo 10,7 % MSP. 17,1 % opýtaných sa k vývoju fungovania verejnej správy v oblasti lehôt pre vybavovanie žiadostí nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

Grafický prehľad percentuálneho zastúpenia odpovedí účastníkov prieskumu na otázku týkajúcu sa vývoja lehôt na vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov znázorňuje graf č. 11 na nasledujúcej strane.

Graf č. 11: Hodnotenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

Zlepšenie vývoja v oblasti lehôt pre vybavovanie žiadostí (16,3 %) za posledných 12 mesiacov deklarovali v prieskume predovšetkým stredné podniky (20,6 %), podniky poskytujúce obchodné služby (23,9 %), podniky so sídlom v Nitrianskom kraji (23,5 %), podniky inej právnej formy (27,8 %) a začínajúci podnikatelia, ktorých dĺžka podnikania nepresiahla 3 roky (20,0 %).

Zhoršenie vývoja v oblasti lehôt pre vybavovanie žiadostí (10,7 %) vo zvýšenej miere avizovali podniky pôsobiace v ubytovaní a stravovaní (18,2 %) a podnikateľské subjekty sídliace v Trnavskom kraji (14,0 %).

Zmenu v oblasti lehôt pre vybavovanie žiadostí nezaregistrovali (55,9 %) hlavne malé podniky (61,1 %), priemyselné podniky (60,4 %), podniky sídliace v Banskobystrickom kraji (59,1 %) a podnikateľské subjekty podnikajúce menej ako 5 rokov (66,7 % a viac).

K vývoju fungovania verejnej správy v oblasti lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť (17,1 %) predovšetkým mikropodniky (19,7 %), podniky pôsobiace v odvetví ostatných služieb (20,8 %) a stavebníctva (20,7 %), podniky so sídlom v Košickom kraji (21,6 %) a živnostníci (22,9 %).

Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na otázku týkajúcu sa vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov v členení podľa avizovaných 5 kategórií je uvedené v tabuľke č. 12 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 12: Hodnotenie vývoja lehôt pre vybavovanie žiadostí za posledných 12 mesiacov

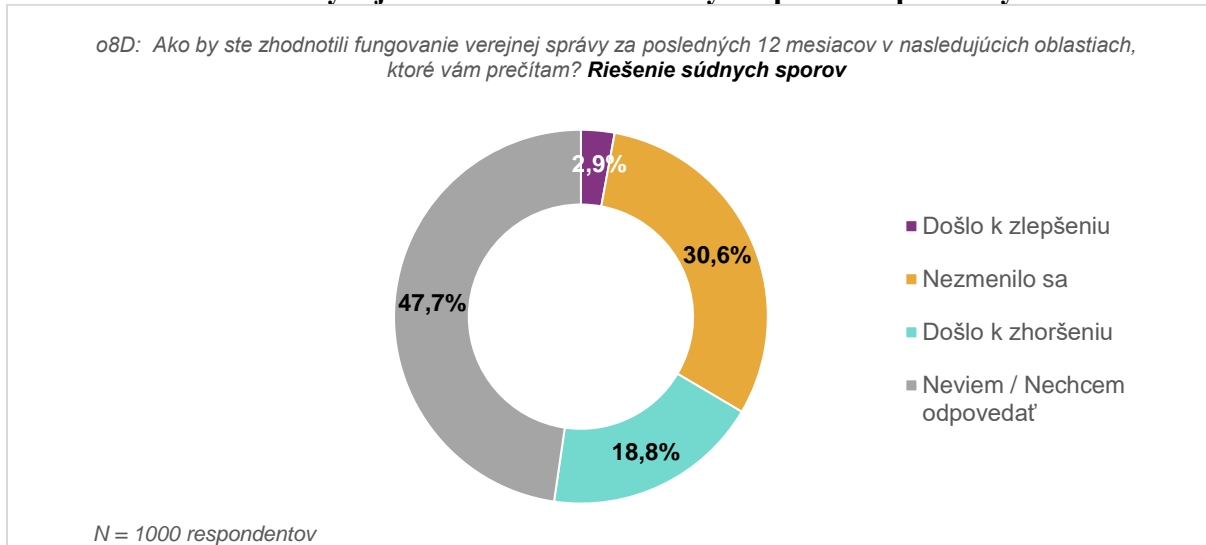
Riadkové %		Došlo k zlepšeniu	Nezmenilo sa	Došlo k zhoršeniu	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	16,3%	55,9%	10,7%	17,1%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	15,7%	54,0%	10,6%	19,7%
	10 až 49 zamestnancov	16,1%	61,1%	10,9%	11,8%
	50 až 249 zamestnancov	20,6%	57,8%	10,8%	10,8%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	13,5%	59,5%	13,5%	13,5%
	Priemysel	12,3%	60,4%	9,4%	17,9%
	Stavebníctvo	14,7%	55,2%	9,5%	20,7%
	Obchod	11,0%	59,4%	9,8%	19,7%
	Ubytovanie a stravovanie	12,1%	51,5%	18,2%	18,2%
	Doprava, informácie	16,9%	58,4%	9,0%	15,7%
	Obchodné služby	23,9%	52,9%	10,2%	13,0%
	Ostatné služby	15,3%	47,2%	16,7%	20,8%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	16,1%	57,9%	12,0%	14,0%
	Trnavský kraj	16,1%	55,9%	14,0%	14,0%
	Nitriansky kraj	23,5%	49,6%	11,3%	15,7%
	Trenčiansky kraj	12,8%	58,1%	9,3%	19,8%
	Banskobystrický kraj	14,0%	59,1%	6,5%	20,4%
	Žilinský kraj	17,4%	51,3%	12,2%	19,1%
	Prešovský kraj	13,5%	58,7%	9,6%	18,3%
	Košický kraj	15,7%	54,9%	7,8%	21,6%
Právna forma firmy	Živnostník	15,1%	51,8%	10,2%	22,9%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	16,4%	57,3%	10,9%	15,5%
	Iné	27,8%	55,6%	11,1%	5,6%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	20,0%	66,7%	0,0%	13,3%
	Od 3 do 5 rokov	11,3%	69,8%	1,9%	17,0%
	Od 5 do 10 rokov	15,0%	58,6%	12,9%	13,6%
	10 a viac rokov	16,7%	54,1%	11,3%	17,9%

Riešenie súdnych sporov

K vývoju fungovania verejnej správy v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov sa vedelo vyjadriť len 52,3 % respondentov. **Takmer tretina (30,6 %) všetkých respondentov v prieskume uviedla, že v skúmanom období nedošlo k žiadnej zmene.** Necelá pätina opýtaných (18,8 %) deklarovala, že sa fungovanie verejnej správy v oblasti riešenia súdnych sporov zhoršilo a len 2,9 % respondentov uviedlo, že sa situácia zlepšila. Takmer polovica (47,7 %) účastníkov prieskumu sa k uvedenej otázke nevedela alebo nechcela vyjadriť.

Grafický prehľad percentuálneho zastúpenia odpovedí účastníkov prieskumu na otázku týkajúcu sa vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov znázorňuje graf č. 12.

Graf č. 12: Hodnotenie vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

Riešenie súdnych sporov sa za posledných 12 mesiacov zlepšilo (2,9 %) predovšetkým podľa názoru podnikateľov pôsobiacich v odvetví dopravy a informácií (4,5 %), podnikov so sídlom v Nitrianskom kraji (5,2 %), podnikov inej právnej formy (5,6 %) a podnikateľských subjektov, ktoré podnikali v intervale od 5 do 10 rokov.

Naopak, **zhoršenie v riešení súdnych sporov (18,8 %)** vo zvýšenej miere avizovali najmä malé podniky (21,8 %), pôdohospodárske podniky (21,6 %), podniky sídliace v Bratislavskom kraji (20,9 %) a spoločnosti s ručením obmedzeným (20,2 %).

V posledných 12 mesiacoch **nezaregistrovali žiadnu zmenu v riešení súdnych sporov (30,6 %)** predovšetkým podniky inej právnej formy (66,7 %) a podnikatelia vykonávajúci podnikateľskú činnosť v horizonte 3 až 5 rokov (45,3 %).

K vývoju fungovania verejnej správy v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov sa nevedeli alebo nechceli vyjadriť (47,7 %) prevažne podniky sídliace v Trnavskom (59,1 %) a Košickom kraji (58,8 %) a začínajúci podnikatelia, ktorí podnikali menej ako 3 roky.

Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na otázku týkajúcu sa fungovania verejnej správy v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov v členení podľa avizovaných 5 kategórií je uvedené v tabuľke č. 13 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 13: **Hodnotenie vývoja v oblasti riešenia súdnych sporov za posledných 12 mesiacov**

Riadkové %		Došlo k zlepšeniu	Nezmenilo sa	Došlo k zhoršeniu	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	2,9%	30,6%	18,8%	47,7%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	2,3%	28,4%	17,6%	51,7%
	10 až 49 zamestnancov	4,7%	36,5%	21,8%	37,0%
	50 až 249 zamestnancov	2,9%	33,3%	20,6%	43,1%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	0,0%	32,4%	21,6%	45,9%
	Priemysel	2,8%	34,0%	17,9%	45,3%
	Stavebníctvo	1,7%	31,0%	14,7%	52,6%
	Obchod	2,4%	27,6%	20,9%	49,2%
	Ubytovanie a stravovanie	3,0%	27,3%	15,2%	54,5%
	Doprava, informácie	4,5%	36,0%	20,2%	39,3%
	Obchodné služby	4,1%	30,0%	19,1%	46,8%
	Ostatné služby	1,4%	31,9%	16,7%	50,0%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	4,1%	34,6%	20,9%	40,4%
	Trnavský kraj	2,2%	21,5%	17,2%	59,1%
	Nitriansky kraj	5,2%	35,7%	16,5%	42,6%
	Trenčiansky kraj	2,3%	33,7%	17,4%	46,5%
	Banskobystrický kraj	1,1%	25,8%	18,3%	54,8%
	Žilinský kraj	1,7%	33,0%	16,5%	48,7%
	Prešovský kraj	1,0%	33,7%	19,2%	46,2%
	Košický kraj	2,9%	17,6%	20,6%	58,8%
Právna forma firmy	Živnostník	2,9%	28,2%	15,1%	53,9%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	2,8%	30,5%	20,2%	46,4%
	Iné	5,6%	66,7%	11,1%	16,7%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	3,3%	26,7%	13,3%	56,7%
	Od 3 do 5 rokov	3,8%	45,3%	11,3%	39,6%
	Od 5 do 10 rokov	5,0%	27,9%	16,4%	50,7%
	10 a viac rokov	2,4%	30,2%	19,9%	47,4%

5.2 Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej správy

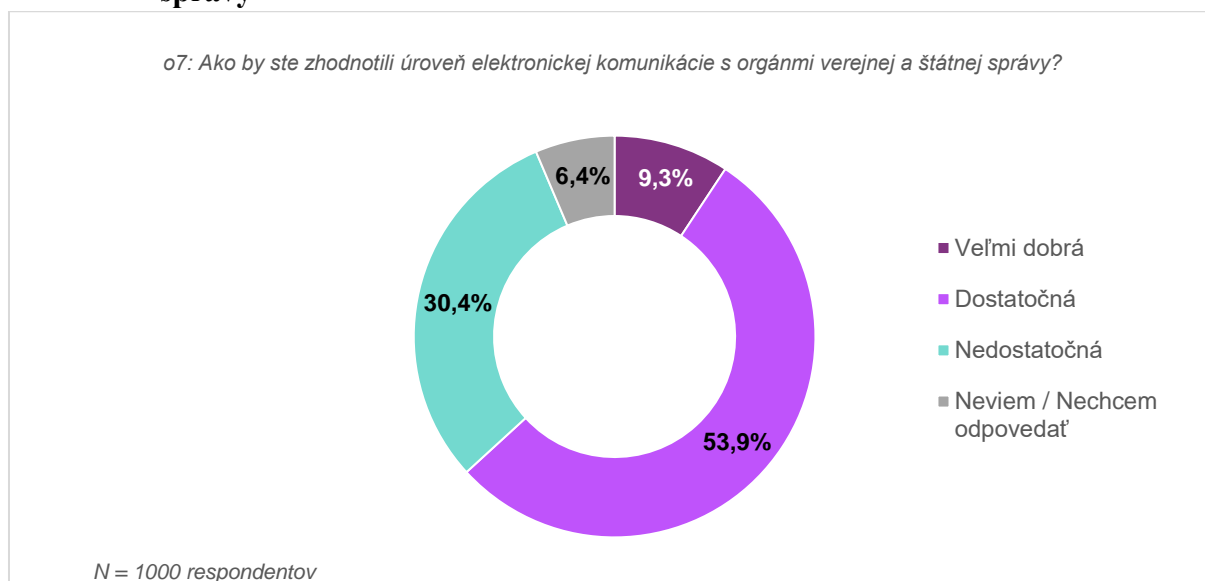
Úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy hodnotili oslovení malí a strední podnikatelia prevažne pozitívne. Viac ako polovica (**53,9 %**) **respondentov považovala úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy za dostatočnú. 9,3 % oslovených vyjadrilo absolútnu spokojnosť a označilo úroveň elektronickej komunikácie za veľmi dobrú.**

Naopak, 30,4 % respondentov vnímalo súčasnú úroveň elektronickej komunikácie negatívne a označilo ju za nedostatočnú. 6,4 % respondentov sa nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 sa úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy podľa oslovených respondentov mierne zlepšila. Napriek nárastu podielu respondentov, ktorí považovali úroveň elektronickej komunikácie za nedostatočnú (o 1,1 p. b.), výraznejšie vzrástol podiel pozitívne hodnotiacich

respondentov (spolu o 1,3 p. b. – z toho podiel respondentov, ktorí hodnotili úroveň elektronickej komunikácie veľmi dobre o 0,4 p. b. a dostatočne o 0,9 p. b.).

Graf č. 13: **Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy**

Zdroj: Slovak Business Agency

Pozitívne (odpovede „veľmi dobrá“ a „dobrá“ – **63,2 %**) hodnotili úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy najmä pôdohospodárske (78,4 %) a priemyselné podniky (69,8 %), podniky so sídlom v Banskobystrickom kraji (69,9 %) a začínajúce podnikateľské subjekty, ktorých podnikateľská činnosť nepresahovala 3 roky.

Nedostatočnú úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy (**30,4 %**) avizovali hlavne podnikatelia z odvetvia ubytovania a stravovania (36,4 %), podniky sídlia v Žilinskom (37,4 %) a Bratislavskom kraji (34,9 %) a podnikateľské subjekty s dĺžkou podnikania od 5 do 10 rokov.

K súčasnej úrovni elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy sa **nevedeli alebo nechceli vyjadriť** (**6,4 %**) predovšetkým podniky pôsobiace v odvetví stavebníctva a ubytovania a stravovania (obe po 12,1 %), živnostníci (13,1 %) a podnikateľské subjekty inej právnej formy (11,1 %).

Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na otázku týkajúcu sa úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy v členení podľa avizovaných 5 kategórií je uvedené v tabuľke č. 14 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 14: Hodnotenie úrovne elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy

Riadkové %		Veľmi dobrá	Dostatočná	Nedostatočná	Neviem / nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	9,3%	53,9%	30,4%	6,4%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	8,7%	53,0%	31,0%	7,3%
	10 až 49 zamestnancov	10,0%	55,9%	29,9%	4,3%
	50 až 249 zamestnancov	11,8%	55,9%	27,5%	4,9%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	13,5%	64,9%	18,9%	2,7%
	Priemysel	8,5%	61,3%	24,5%	5,7%
	Stavebníctvo	6,9%	58,6%	22,4%	12,1%
	Obchod	8,3%	52,4%	32,3%	7,1%
	Ubytovanie a stravovanie	6,1%	45,5%	36,4%	12,1%
	Doprava, informácie	3,4%	59,6%	32,6%	4,5%
	Obchodné služby	13,0%	49,5%	33,4%	4,1%
	Ostatné služby	9,7%	50,0%	33,3%	6,9%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	8,2%	50,3%	34,9%	6,5%
	Trnavský kraj	11,8%	53,8%	25,8%	8,6%
	Nitriansky kraj	12,2%	55,7%	22,6%	9,6%
	Trenčiansky kraj	7,0%	55,8%	30,2%	7,0%
	Banskobystrický kraj	12,9%	57,0%	25,8%	4,3%
	Žilinský kraj	7,8%	47,8%	37,4%	7,0%
	Prešovský kraj	5,8%	61,5%	26,9%	5,8%
	Košický kraj	10,8%	56,9%	30,4%	2,0%
Právna forma firmy	Živnostník	8,2%	56,7%	22,0%	13,1%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	9,5%	53,2%	33,2%	4,1%
	Iné	16,7%	44,4%	27,8%	11,1%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	23,3%	60,0%	13,3%	3,3%
	Od 3 do 5 rokov	15,1%	49,1%	32,1%	3,8%
	Od 5 do 10 rokov	3,6%	55,0%	36,4%	5,0%
	10 a viac rokov	9,4%	53,8%	29,9%	6,9%

6 Štátna pomoc a verejné obstarávanie – princíp č. 5

6.1 Problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania

Malé a stredné podniky považujú za najčastejší problém v zapájaní sa do verejného obstarávania **administratívnu náročnosť**, ktorú označilo za problém celkom **49,2 % respondentov**. Za ďalšie nemenej závažné problémy považujú **netransparentnosť vyhodnotenia (42,9 %)** a **jediné kritérium výberu/vyhodnotenia – cenu (41,1 %)**. Takmer tretina opýtaných považuje za problém aj neprimeranosť kritérií (31,3 %) a nedostatok informácií (31,2 %). Krátky čas na prípravu ponuky predstavoval problém pre rovnú štvrtinu (25,0 %) respondentov. 12,2 % opýtaných nevedelo na otázku reagovať a 7,1 % MSP uviedlo iné problémy – z nich sa najčastejšie skloňovalo slovo „korupcia“. 3,0 % respondentov nepocítilo žiadne problémy v zapájaní sa do verejného obstarávania.

Graf č. 14: Najväčšie problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania

Zdroj: Slovak Business Agency

Administratívnu náročnosť (49,2 %) považovali za problém predovšetkým stredné podniky (56,9 %), podniky pôsobiace v pôdohospodárstve (70,3 %), podniky so sídlom v Banskobystrickom (59,1 %) a Trenčianskom kraji (55,8 %) a podnikateľské subjekty inej právnej formy (55,6 %).

Netransparentnosť vyhodnotenia (42,9 %) je podľa oslovených respondentov druhým najčastejšie sa vyskytujúcim problémom MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania. Vo zvýšenej miere predstavovala uvedená možnosť problém pre malé podniky (47,4 %), podniky pôsobiace v odvetví stavebníctva (48,3 %) a dopravy a informácií (47,2 %) a podniky sídliace v Banskobystrickom kraji (48,4 %).

Cena ako jediné kritérium vyhodnotenia (41,1 %) predstavovala vo zvýšenej miere problém pre malé (50,7 %) a stredné podniky (49,0 %) a podnikateľské subjekty sídliace v Banskobystrickom kraji (47,3 %).

Neprimeranosť kritérií (31,3 %) považovali za problém hlavne MSP s počtom zamestnancov vyšším ako 9 – t. j. taktiež malé (36,5 %) a stredné podniky (37,3 %), stavebné podniky (36,2 %), podniky sídlia v Banskobystrickom (36,6 %) a Košickom kraji (34,3 %).

Nedostatok informácií (31,2 %) označovali za problém najmä stavebné podniky (40,5 %), podniky v Nitrianskom (40,9 %) a Banskobystrickom kraji (41,9 %) a podnikateľské subjekty inej právnej formy (44,4 %).

Krátky čas na prípravu ponuky (25,0 %) pociťovali ako problematický aspekt verejného obstarávania hlavne pôdohospodárske (35,1 %) a stavebné podniky (32,8 %).

Iné problémy (7,1 %) v zapájaní sa MSP do procesu verejného obstarávania vo zvýšenej miere avizovali priemyselné podniky (10,4 %) a podniky so sídlom v Trnavskom kraji (11,8 %).

Žiadne problémy (3,0 %) MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania najčastejšie deklarovali malé a stredné podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (9,1 %) a pôdohospodárske podniky (8,1 %).

Tab. č. 15: Najväčšie problémy MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania

Riadkové %		Administra- tívna náročnosť	Nedostatok informácií	Neprimera- nosť kritérií	Krátky čas na prípravu ponuky	Netranspa- rentnosť vyhodnote- nia
Celková vzorka	1 000 respondentov	49,2%	31,2%	31,3%	25,0%	42,9%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	48,0%	32,9%	28,8%	24,2%	41,6%
	10 až 49 zamestnancov	49,3%	28,0%	36,5%	29,9%	47,4%
	50 až 249 zamestnancov	56,9%	26,5%	37,3%	20,6%	42,2%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	70,3%	21,6%	21,6%	35,1%	32,4%
	Priemysel	49,1%	36,8%	29,2%	25,5%	39,6%
	Stavebníctvo	54,3%	40,5%	36,2%	32,8%	48,3%
	Obchod	44,5%	28,0%	29,5%	22,0%	42,5%
	Ubytovanie a stravovanie	45,5%	30,3%	33,3%	18,2%	27,3%
	Doprava, informácie	44,9%	31,5%	30,3%	25,8%	47,2%
	Obchodné služby	50,2%	29,0%	32,8%	23,5%	44,7%
	Ostatné služby	50,0%	33,3%	31,9%	25,0%	40,3%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	44,9%	23,6%	33,9%	24,3%	46,6%
	Trnavský kraj	45,2%	24,7%	23,7%	22,6%	37,6%
	Nitriansky kraj	50,4%	40,9%	33,0%	28,7%	40,9%
	Trenčiansky kraj	55,8%	27,9%	25,6%	24,4%	45,3%
	Banskobystrický kraj	59,1%	41,9%	36,6%	28,0%	48,4%
	Žilinský kraj	42,6%	34,8%	30,4%	20,0%	38,3%
	Prešovský kraj	52,9%	30,8%	26,9%	25,0%	41,3%
	Košický kraj	52,9%	37,3%	34,3%	28,4%	39,2%
Právna forma firmy	Živnostník	45,3%	37,6%	29,0%	26,9%	42,4%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	50,3%	28,8%	32,3%	24,4%	43,4%
	Iné	55,6%	44,4%	22,2%	22,2%	27,8%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	30,0%	36,7%	20,0%	26,7%	33,3%
	Od 3 do 5 rokov	52,8%	30,2%	30,2%	24,5%	32,1%
	Od 5 do 10 rokov	52,9%	32,9%	27,9%	25,0%	42,9%
	10 a viac rokov	49,0%	30,8%	32,4%	25,0%	44,0%

Pokračovanie tabuľky č. 15

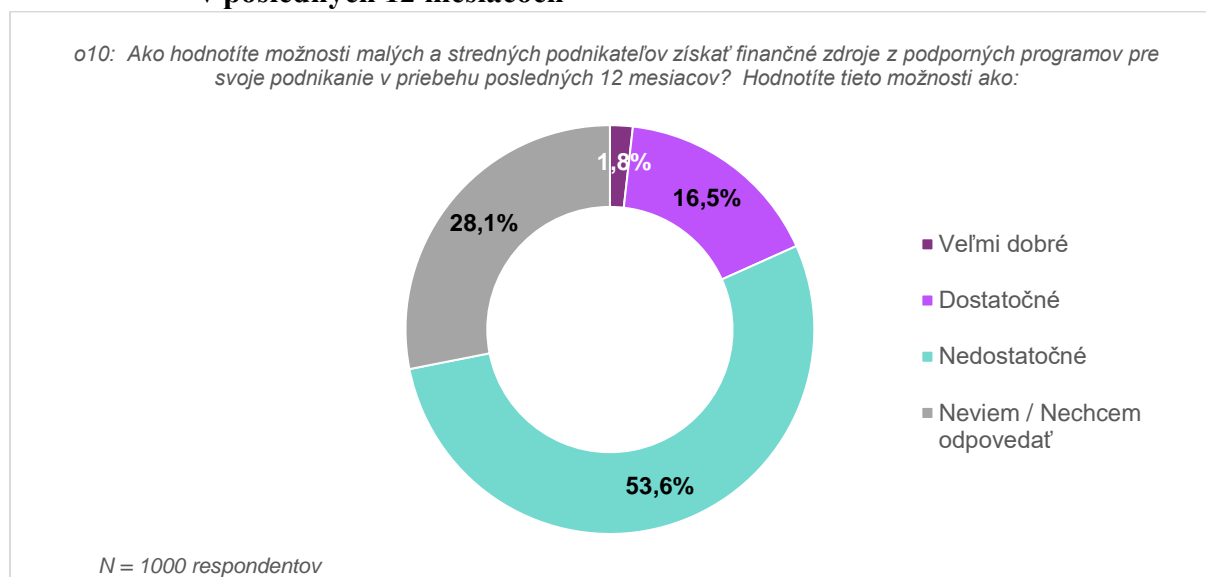
Riadkové %		Cena ako jediné kritérium vyhodno- tenia	Žiadne	Iné	Nevie
Celková vzorka	1 000 respondentov	41,1%	3,0%	7,1%	12,2%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	37,0%	2,9%	7,4%	14,1%
	10 až 49 zamestnancov	50,7%	2,4%	7,1%	8,1%
	50 až 249 zamestnancov	49,0%	4,9%	4,9%	7,8%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	21,6%	8,1%	5,4%	13,5%
	Priemysel	41,5%	0,0%	10,4%	12,3%
	Stavebníctvo	45,7%	1,7%	7,8%	10,3%
	Obchod	38,2%	3,9%	7,9%	14,2%
	Ubytovanie a stravovanie	24,2%	9,1%	6,1%	21,2%
	Doprava, informácie	42,7%	3,4%	7,9%	13,5%
	Obchodné služby	45,4%	2,0%	4,8%	10,9%
	Ostatné služby	41,7%	4,2%	8,3%	6,9%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	46,2%	2,4%	5,8%	9,6%
	Trnavský kraj	31,2%	4,3%	11,8%	18,3%
	Nitriansky kraj	39,1%	1,7%	5,2%	14,8%
	Trenčiansky kraj	46,5%	5,8%	5,8%	9,3%
	Banskobystrický kraj	47,3%	1,1%	7,5%	9,7%
	Žilinský kraj	36,5%	5,2%	8,7%	15,7%
	Prešovský kraj	36,5%	3,8%	6,7%	14,4%
	Košický kraj	37,3%	1,0%	7,8%	9,8%
Právna forma firmy	Živnostník	34,3%	3,7%	9,8%	12,7%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	43,7%	2,8%	6,4%	11,9%
	Iné	27,8%	0,0%	0,0%	16,7%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	30,0%	3,3%	0,0%	20,0%
	Od 3 do 5 rokov	45,3%	1,9%	1,9%	15,1%
	Od 5 do 10 rokov	45,0%	5,7%	4,3%	12,1%
	10 a viac rokov	40,5%	2,6%	8,2%	11,7%

6.2 Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov

Dostupnosť finančných zdrojov z podporných programov predstavuje pre väčšinu MSP dlhodobý pretrvávajúci problém. Potvrdili to aj výsledky prieskumu, v ktorom **viac ako polovica respondentov (53,6 %) uviedla, že súčasné možnosti MSP získať finančné zdroje z podporných programov sú nedostatočné**. 16,5 % oslovených ich považuje za dostatočné a len 1,8 % respondentov ich vníma ako veľmi dobré. Viac ako štvrtina (28,1 %) respondentov na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 tak došlo k zhoršeniu – vzrástol podiel respondentov, ktorí označili možnosti získať finančné zdroje z podporných programov za nedostatočné zo 42,8 % na 53,6 % a súčasne klesol podiel respondentov, ktorí označili možnosti za veľmi dobré (z 2,5 % na 1,8 %) a dostatočné (z 25,8 % na 16,5 %).

Graf č. 15: **Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov v posledných 12 mesiacoch**

Zdroj: Slovak Business Agency

Pozitívne (odpovede „veľmi dobré a „dostatočné“ – **18,3 %**) hodnotili podnikatelia dostupnosť finančných zdrojov z podporných programov predovšetkým pôdohospodárske podniky (24,3 %), podniky pôsobiace v odvetví ostatných služieb (23,6 %), podniky so sídlom v Banskobystrickom (24,7 %) a Žilinskom kraji (23,5 %) a podnikateľské subjekty podnikajúce od 3 do 5 rokov (30,2 %).

Možnosti MSP získať finančné zdroje z podporných programov pre svoje podnikanie považovali vo zvýšenej miere za **nedostatočné (53,6 %)** najmä malí podnikatelia zamestnávajúci 10 až 49 osôb (56,9 %), podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (63,6 %), priemyslu (58,5 %), obchodu (58,3 %), podniky sídliace v Bratislavskom (57,5 %) a Nitrianskom kraji (57,4 %) a začínajúce podnikateľské subjekty, ktorých dĺžka podnikania nepresahovala 3 roky (56,7 %).

Na otázku týkajúcu sa možností získania finančných prostriedkov z podporných programov nevedeli alebo nechceli odpovedať (28,1 %) predovšetkým MSP pôsobiace v odvetví stavebníctva (39,7 %), MSP so sídlom v Trenčianskom (32,6 %), Košickom (31,4 %) a Trnavskom kraji (31,2 %) a podnikateľské subjekty podnikajúce od 3 do 5 rokov.

Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na možnosti získania finančných prostriedkov z podporných programov v členení podľa 5 hodnotených kategórií je uvedené v tabuľke č. 16 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 16: **Hodnotenie dostupnosti finančných zdrojov z podporných programov v posledných 12 mesiacoch**

Riadkové %		Veľmi dobré	Dostatočné	Nedostatočné	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	1,8%	16,5%	53,6%	28,1%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	1,6%	16,6%	52,8%	29,0%
	10 až 49 zamestnancov	0,5%	16,1%	56,9%	26,5%
	50 až 249 zamestnancov	5,9%	16,7%	52,0%	25,5%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	0,0%	24,3%	54,1%	21,6%
	Priemysel	3,8%	18,9%	58,5%	18,9%
	Stavebníctvo	2,6%	16,4%	41,4%	39,7%
	Obchod	1,6%	14,6%	58,3%	25,6%
	Ubytovanie a stravovanie	0,0%	6,1%	63,6%	30,3%
	Doprava, informácie	1,1%	14,6%	52,8%	31,5%
	Obchodné služby	1,4%	17,1%	51,9%	29,7%
	Ostatné služby	2,8%	20,8%	52,8%	23,6%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	2,1%	13,7%	57,5%	26,7%
	Trnavský kraj	1,1%	14,0%	53,8%	31,2%
	Nitriansky kraj	0,0%	16,5%	57,4%	26,1%
	Trenčiansky kraj	0,0%	14,0%	53,5%	32,6%
	Banskobystrický kraj	4,3%	20,4%	52,7%	22,6%
	Žilinský kraj	3,5%	20,0%	46,1%	30,4%
	Prešovský kraj	1,9%	21,2%	50,0%	26,9%
	Košický kraj	1,0%	16,7%	51,0%	31,4%
Právna forma firmy	Živnostník	1,6%	19,2%	51,8%	27,3%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,9%	15,5%	54,1%	28,5%
	Iné	0,0%	22,2%	55,6%	22,2%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	0,0%	23,3%	56,7%	20,0%
	Od 3 do 5 rokov	3,8%	26,4%	37,7%	32,1%
	Od 5 do 10 rokov	2,1%	15,0%	55,0%	27,9%
	10 a viac rokov	1,7%	15,8%	54,3%	28,2%

7 Prístup k financovaniu – princíp č. 6

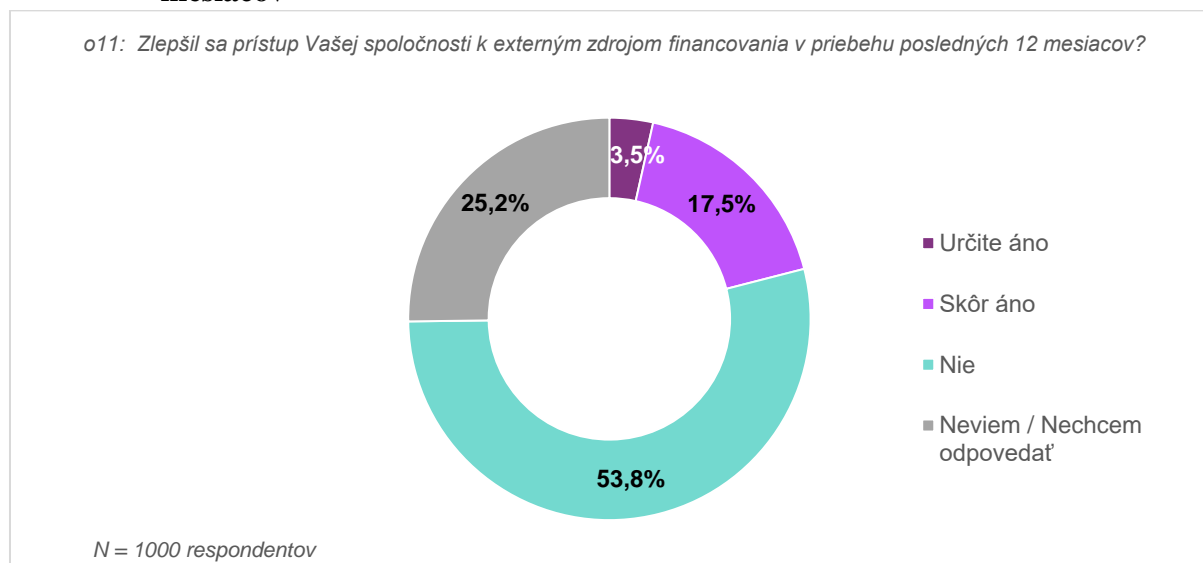
7.1 Zlepšenie prístupu k externým zdrojom financovania

Podľa 21,0 % malých a stredných podnikov zúčastnených v prieskume sa v priebehu posledných 12 mesiacov zlepšil prístup k externým zdrojom financovania. O zlepšení v prístupe k externému financovaniu je určite presvedčených 3,5 % oslovených podnikateľov. 17,5 % opýtaných podnikateľov si myslí, že prístup k externým zdrojom financovania sa skôr zlepšil.

Viac ako polovica (53,8 %) respondentov však uviedla, že k zlepšeniu prístupu k financovaniu v analyzovanom období nedošlo. Štvrtina (25,2 %) oslovených podnikateľov nevedela alebo nechcela na otázku odpovedať.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 hodnotili podnikatelia prístup k financovaniu negatívnejšie. Podiel respondentov, podľa ktorých nedošlo k zlepšeniu prístupu k financovaniu vzrástol o 2,9 p. b. (z 50,9 % na 53,8 %). Zároveň došlo k poklesu pozitívne hodnotiacich respondentov o 7,0 p. b. (z 28,0 % na 21,0 %) - z toho klesol podiel respondentov, podľa ktorých určite došlo k zlepšeniu o 2,2 p. b. a respondentov, podľa ktorých došlo skôr k zlepšeniu o 4,8 p. b.

Graf č. 16: Zlepšenie prístupu MSP k externým zdrojom financovania za posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

Zlepšenie prístupu k externým zdrojom financovania (21,0 %) za uplynulých 12 mesiacov vnímali hlavne stredné podniky (35,3 %), priemyselné podniky (31,1 %), podniky so sídlom v Žilinskom kraji (26,1 %), podnikateľské subjekty inej právnej formy (27,8 %) a podnikatelia podnikajúci od 5 do 10 rokov (25,7 %).

Naopak, prístup k externým zdrojom financovania sa nezlepšil (53,8 %) predovšetkým podľa podnikateľov pôsobiacich v odvetví ostatných služieb (59,7 %), dopravy a informácií (59,6 %) a podnikov sídliaich v Trenčianskom (69,8 %) a Košickom kraji (59,8 %).

K vývoju v prístupe MSP k externým zdrojom financovania v posledných 12 mesiacoch sa vo zvýšenej miere nevedeli alebo nechceli vyjadriť (25,2 %) najmä podnikatelia pôsobiaci v ubytovaní a stravovaní (36,4 %), so sídlom v Banskobystrickom kraji (31,2 %) a živnostníci (29,0 %).

Tab. č. 17: Zlepšenie prístupu MSP k externým zdrojom financovania za posledných 12 mesiacov

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nie	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	3,5%	17,5%	53,8%	25,2%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	2,2%	15,3%	54,7%	27,8%
	10 až 49 zamestnancov	3,8%	21,8%	52,6%	21,8%
	50 až 249 zamestnancov	11,8%	23,5%	50,0%	14,7%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	2,7%	18,9%	59,5%	18,9%
	Priemysel	5,7%	25,5%	49,1%	19,8%
	Stavebníctvo	6,9%	12,9%	51,7%	28,4%
	Obchod	2,4%	15,0%	57,1%	25,6%
	Ubytovanie a stravovanie	0,0%	9,1%	54,5%	36,4%
	Doprava, informácie	4,5%	14,6%	59,6%	21,3%
	Obchodné služby	2,4%	20,8%	49,5%	27,3%
	Ostatné služby	4,2%	15,3%	59,7%	20,8%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	4,8%	16,8%	52,1%	26,4%
	Trnavský kraj	1,1%	23,7%	51,6%	23,7%
	Nitriansky kraj	1,7%	19,1%	53,9%	25,2%
	Trenčiansky kraj	3,5%	9,3%	69,8%	17,4%
	Banskobystrický kraj	5,4%	15,1%	48,4%	31,2%
	Žilinský kraj	5,2%	20,9%	46,1%	27,8%
	Prešovský kraj	1,0%	20,2%	54,8%	24,0%
	Košický kraj	2,9%	14,7%	59,8%	22,5%
Právna forma firmy	Živnostník	1,2%	12,7%	57,1%	29,0%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	4,3%	18,9%	52,8%	24,0%
	Iné	0,0%	27,8%	50,0%	22,2%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	3,3%	20,0%	53,3%	23,3%
	Od 3 do 5 rokov	1,9%	11,3%	54,7%	32,1%
	Od 5 do 10 rokov	3,6%	22,1%	53,6%	20,7%
	10 a viac rokov	3,6%	17,0%	53,8%	25,6%

7.2 Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní

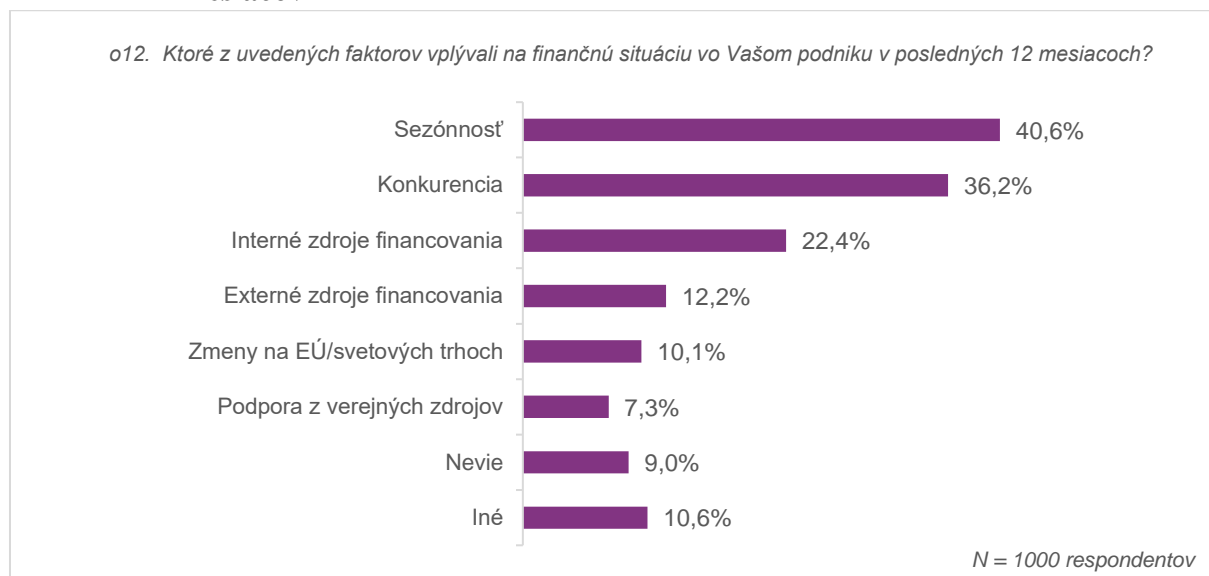
Finančnú situáciu malých a stredných podnikov ovplyvňuje viacero externých a interných faktorov. V uplynulých 12 mesiacoch najviac ovplyvnila finančnú situáciu slovenských MSP **sezónnosť (40,6 %)**, **konkurencia (36,2 %)** a **interné zdroje financovania (22,4 %)**.

Menej významný vplyv na finančnú situáciu MSP mali počas sledovaného obdobia externé zdroje financovania (12,2 %), zmeny na európskych a svetových trhoch (10,1 %) a podpora z verejných zdrojov (7,3 %). Iné faktory, ktoré ovplyvnili finančnú situáciu MSP

počas posledných 12 mesiacov uviedlo 10,6 % respondentov. K otázke sa nevedelo vyjadriť 9,0 % oslovených podnikateľov.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 sa zmenilo poradie medzi jednotlivými faktormi. Zatiaľ čo v roku 2018 považovali MSP za najviac ovplyvňujúce faktory interné zdroje financovania (30,0 %), nasledované sezónnosťou (22,8 %) a konkurenciou (19,9 %), v roku 2020 predstavovali interné zdroje financovania „len“ tretí najviac ovplyvňujúci faktor.

Graf č. 17: Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu v podnikaní počas posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

Sezónnosť (40,6 %) predstavovala pre malých a stredných podnikateľov faktor, ktorý najviac ovplyvňoval finančnú situáciu u podnikov pôsobiacich v ubytovaní a stravovaní (57,6 %), stavebníctve (52,6 %), obchode (50,4 %) a u začínajúcich podnikateľov, ktorí podnikali menej ako 3 roky (53,3 %).

Konkurencia (36,2 %) výrazne ovplyvňovala finančnú situáciu MSP podnikajúcich v odvetví ostatných služieb (43,1 %), podnikov so sídlom v Bratislavskom kraji (43,2 %), podnikov inej právnej formy (44,4 %) a podnikateľských subjektov podnikajúcich od 3 do 5 rokov (43,4 %).

Tretím najvýznamnejším faktorom boli **interné zdroje financovania (22,4 %)**, ktoré výrazne vplývali na finančnú situáciu MSP predovšetkým podľa zástupcov stredných podnikov (36,3 %), podnikov sídlacich v Banskobystrickom kraji (28,0 %), podnikov inej právnej formy (33,3 %) a podnikateľov, ktorí podnikali viac ako 5 a menej ako 10 rokov (29,3 %).

Externé zdroje financovania (12,2 %) považovali za faktor, ktorý významnou mierou ovplyvňoval finančnú situáciu podnikov hlavne strední (19,6 %) a malí podnikatelia (19,4 %) a podniky inej právnej formy (22,2 %).

Zmeny na európskych a svetových trhoch (10,1 %) sa významne prejavili vo finančnej situácii stredných podnikov (19,6 %), podnikov pôsobiacich v odvetví dopravy a informácií (15,7 %) a začínajúcich podnikateľov, ktorí podnikali menej ako 3 roky (16,7 %).

Podpora z verejných zdrojov (7,3 %) ovplyvňovala finančnú situáciu stredných podnikov (12,7 %), priemyselných podnikov (12,3 %) a podnikov so sídlom v Prešovskom kraji (10,6 %).

Iné faktory (10,6 %) ovplyvňujúce finančnú situáciu podnikateľskej činnosti uvádzali vo zvýšenej miere pôdohospodárske podniky (18,9 %), podniky pôsobiace v doprave a informáciách (15,7 %) a podnikateľské subjekty so sídlom v Trnavskom kraji (15,1 %). Medzi iné faktory, ktoré respondenti v prieskume uvádzali sa vo zvýšenej miere vyskytovali odpovede „nič“, „kúpyschopnosť obyvateľstva“ a „daňovo-odvodové zaťaženie“.

Tab. č. 18: Faktory ovplyvňujúce finančnú situáciu MSP počas posledných 12 mesiacov

Riadkové %		Interné zdroje financovania	Externé zdroje financovania	Konkurencia	Sezónnosť
Celková vzorka	1 000 respondentov	22,4%	12,2%	36,2%	40,6%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	20,1%	8,9%	34,1%	40,0%
	10 až 49 zamestnancov	23,2%	19,4%	41,2%	45,5%
	50 až 249 zamestnancov	36,3%	19,6%	40,2%	34,3%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	16,2%	13,5%	27,0%	45,9%
	Priemysel	21,7%	13,2%	27,4%	35,8%
	Stavebníctvo	25,0%	4,3%	32,8%	52,6%
	Obchod	24,8%	11,8%	38,6%	50,4%
	Ubytovanie a stravovanie	9,1%	6,1%	30,3%	57,6%
	Doprava, informácie	21,3%	12,4%	38,2%	31,5%
	Obchodné služby	23,2%	15,0%	38,2%	31,1%
	Ostatné služby	18,1%	15,3%	43,1%	33,3%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	22,9%	14,7%	43,2%	41,4%
	Trnavský kraj	16,1%	8,6%	38,7%	36,6%
	Nitriansky kraj	20,9%	15,7%	34,8%	47,0%
	Trenčiansky kraj	20,9%	12,8%	36,0%	39,5%
	Banskobystrický kraj	28,0%	8,6%	29,0%	36,6%
	Žilinský kraj	27,0%	9,6%	34,8%	38,3%
	Prešovský kraj	24,0%	6,7%	26,0%	45,2%
	Košický kraj	17,6%	15,7%	34,3%	37,3%
Právna forma firmy	Živnostník	15,9%	5,7%	32,2%	45,3%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	24,3%	14,1%	37,3%	39,1%
	Iné	33,3%	22,2%	44,4%	38,9%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	13,3%	3,3%	33,3%	53,3%
	Od 3 do 5 rokov	18,9%	7,5%	43,4%	43,4%
	Od 5 do 10 rokov	29,3%	13,6%	40,0%	36,4%
	10 a viac rokov	21,8%	12,6%	35,1%	40,7%

Pokračovanie tabuľky č. 18

Riadkové %		Zmeny na EÚ/svetov. trhoch	Podpora z verejných zdrojov	Iné	Nevie
Celková vzorka	1 000 respondentov	10,1%	7,3%	10,6%	9,0%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	8,3%	6,1%	12,4%	10,0%
	10 až 49 zamestnancov	11,4%	8,5%	5,7%	7,1%
	50 až 249 zamestnancov	19,6%	12,7%	8,8%	5,9%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	13,5%	8,1%	18,9%	2,7%
	Priemysel	10,4%	12,3%	6,6%	8,5%
	Stavebníctvo	9,5%	10,3%	12,1%	6,9%
	Obchod	11,4%	7,1%	7,1%	8,3%
	Ubytovanie a stravovanie	3,0%	3,0%	12,1%	15,2%
	Doprava, informácie	15,7%	6,7%	15,7%	11,2%
	Obchodné služby	7,8%	5,8%	11,6%	9,2%
	Ostatné služby	9,7%	4,2%	11,1%	12,5%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	10,6%	6,5%	7,2%	7,2%
	Trnavský kraj	8,6%	5,4%	15,1%	7,5%
	Nitriansky kraj	8,7%	8,7%	9,6%	5,2%
	Trenčiansky kraj	14,0%	7,0%	14,0%	8,1%
	Banskobystrický kraj	10,8%	8,6%	6,5%	14,0%
	Žilinský kraj	8,7%	5,2%	13,9%	8,7%
	Prešovský kraj	8,7%	10,6%	13,5%	6,7%
	Košický kraj	10,8%	7,8%	11,8%	18,6%
Právna forma firmy	Živnostník	7,3%	8,6%	11,8%	13,9%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	11,3%	6,9%	10,3%	7,6%
	Iné	0,0%	5,6%	5,6%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	16,7%	6,7%	0,0%	10,0%
	Od 3 do 5 rokov	15,1%	9,4%	9,4%	5,7%
	Od 5 do 10 rokov	9,3%	5,7%	7,1%	7,1%
	10 a viac rokov	9,7%	7,5%	11,7%	9,5%

8 Jednotný trh – princíp č. 7

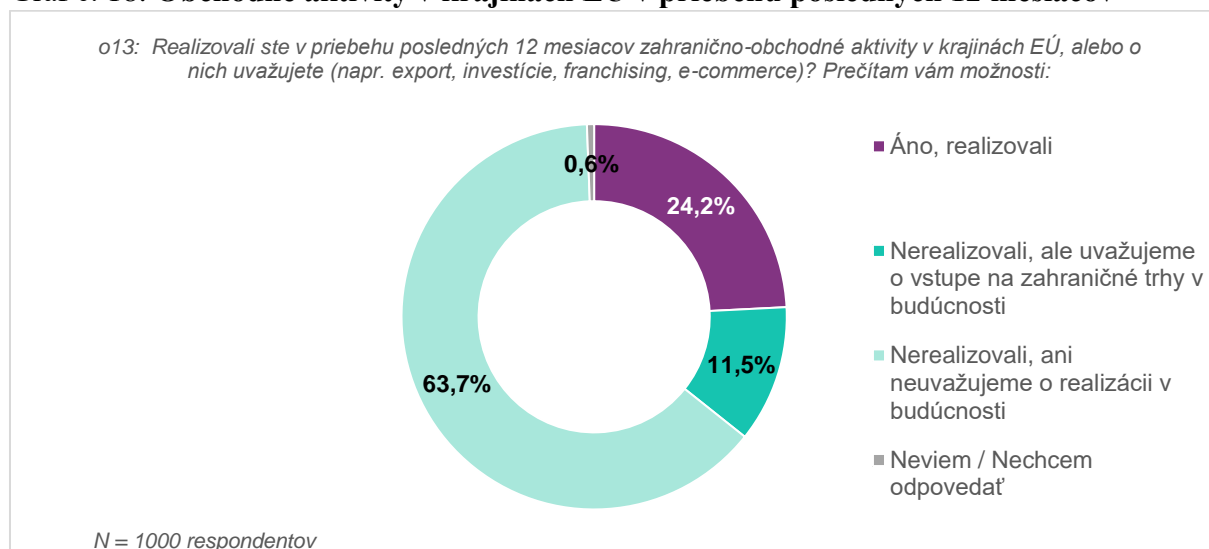
8.1 Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách EÚ

V období predchádzajúcich 12 mesiacov **realizovalo svoje obchodné aktivity v krajinách Európskej únie 24,2 % MSP**, ktoré sa zúčastnili prieskumu.

11,5 % respondentov nerealizovalo obchodné aktivity na území jednotného trhu EÚ v období posledných 12 mesiacov, avšak o vstupe na zahraničné trhy v budúcnosti uvažuje a 63,7 % respondentov uviedlo, že v skúmanom období v krajinách EÚ nerealizovali žiadne obchodné aktivity a do budúcnosti o vstupe na zahraničné trhy ani neuvažujú. Na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať 0,6 % opýtaných.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 došlo k poklesu podielu MSP so zahranično-obchodnými aktivitami v krajinách EÚ o 2,8 p. b. (z 27,0 % na 24,2 %). Na druhej strane sa však zvýšil podiel MSP, ktoré síce nerealizovali žiadne zahranično-obchodné aktivity v krajinách EÚ, avšak o vstupe na trhy EÚ uvažujú - o 3,2 p. b. (z 8,3 % na 11,5 %). Okrem poklesu MSP, ktoré vykonávali obchodné aktivity na trhoch EÚ sa negatívne prejavil aj rast podielu MSP, ktoré ani len neuvažujú o vstupe na trhy EÚ – o 2,3 p. b. (z 61,4 % na 63,7 %). Podiel respondentov, ktorí na otázku nevedeli alebo nechceli odpovedať sa znížil o 2,7 p. b. (z 3,3 % na 0,6 %).

Graf č. 18: **Obchodné aktivity v krajinách EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov**

Zdroj: Slovak Business Agency

Svoje zahranično-obchodné aktivity v krajinách EÚ v období predchádzajúcich 12 mesiacov **realizovali (24,2 %)** predovšetkým stredné podniky (49,0 %), priemyselné (34,0 %) a obchodné podniky (29,9 %) a podnikateľské subjekty, ktorých dĺžka podnikania sa pohybovala v intervale od 5 do 10 rokov (30,0 %).

Obchodné aktivity v krajinách EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov **nerealizovali, ale o nich uvažujú (11,5 %)** najmä malé podniky (13,7 %), podniky sídliace v Trenčianskom (14,0 %), Nitrianskom a Žilinskom kraji (oba po 13,9 %) a podnikateľské subjekty, ktorých dĺžka podnikania nepresiahla 5 rokov (18,9 % a viac).

Podnikateľskú činnosť **nerealizovalo** a o vstupe na jednotný trh EÚ **ani len neuvažujú** (**63,7 %**) prevažne mikropodniky (69,6 %), podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (78,8 %), živnostníci (72,7 %) a podnikateľské subjekty inej právnej formy (72,2 %).

K otázke sa vo zvýšenej miere nevedeli alebo nechceli vyjadriť (0,6 %) podniky podnikajúce v ubytovaní a stravovaní (6,1 %) a začínajúci podnikatelia (6,7 %).

Tab. č. 19: Obchodné aktivity v krajinách EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov

Riadkové %		Áno, realizovali	Nerealizovali, ale uvažujeme o vstupe na zahraničné trhy v budúcnosti	Nerealizovali, ani neuvažujeme o realizácii v budúcnosti	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	24,2%	11,5%	63,7%	0,6%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	18,6%	11,1%	69,6%	0,7%
	10 až 49 zamestnancov	30,3%	13,7%	55,9%	0,0%
	50 až 249 zamestnancov	49,0%	9,8%	40,2%	1,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	27,0%	8,1%	64,9%	0,0%
	Priemysel	34,0%	12,3%	51,9%	1,9%
	Stavebníctvo	18,1%	13,8%	67,2%	0,9%
	Obchod	29,9%	8,7%	61,4%	0,0%
	Ubytovanie a stravovanie	9,1%	6,1%	78,8%	6,1%
	Doprava, informácie	28,1%	13,5%	57,3%	1,1%
	Obchodné služby	18,4%	12,6%	68,9%	0,0%
	Ostatné služby	23,6%	13,9%	62,5%	0,0%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	26,7%	12,0%	60,6%	0,7%
	Trnavský kraj	22,6%	9,7%	67,7%	0,0%
	Nitriansky kraj	22,6%	13,9%	63,5%	0,0%
	Trenčiansky kraj	27,9%	14,0%	58,1%	0,0%
	Banskobystrický kraj	18,3%	9,7%	71,0%	1,1%
	Žilinský kraj	21,7%	13,9%	63,5%	0,9%
	Prešovský kraj	27,9%	8,7%	62,5%	1,0%
	Košický kraj	21,6%	8,8%	68,6%	1,0%
Právna forma firmy	Živnostník	14,3%	12,2%	72,7%	0,8%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	27,4%	11,5%	60,5%	0,5%
	Iné	27,8%	0,0%	72,2%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	20,0%	30,0%	43,3%	6,7%
	Od 3 do 5 rokov	22,6%	18,9%	58,5%	0,0%
	Od 5 do 10 rokov	30,0%	11,4%	58,6%	0,0%
	10 a viac rokov	23,4%	10,3%	65,8%	0,5%

8.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít v krajinách EÚ

Spomedzi respondentov (242), ktorí v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov realizovali svoje obchodné aktivity v krajinách EÚ **nevyužilo verejnú podporu až 93,0 % opýtaných.**

Zvyšných 7,0 % využilo pri vstupe na jednotný trh EÚ verejnú podporu, pričom 4,5 % respondentov vyjadrilo spokojnosť (1,2 % respondentov odpovedalo „určite áno“ a 3,3 % respondentov „skôr áno“), 1,7 % respondentov nebolo spokojných s úrovňou verejnej podpory a 0,8 % respondentov sa k spokojnosti nevedelo alebo nechcelo vyjadriť.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 sa zvýšil podiel respondentov, ktorí nevyužili verejnú podporu o 54,9 p. b. (z 38,1 % na 93,0 %). Vzhľadom na výrazné zvýšenie podielu tejto skupiny respondentov súčasne výrazne poklesol podiel respondentov, ktorí využili verejnú podporu – z nich došlo k poklesu respondentov, ktorí vyjadrili spokojnosť s úrovňou verejnej podpory o 22,9 p. b. (z 27,4 % na 4,5 %) a poklesu podielu respondentov, ktorí vyjadrili nespokojnosť s úrovňou verejnej podpory o 22,4 p. b. (z 24,1 % na 1,7 %). Podiel respondentov, ktorí nevedeli alebo nechceli vyjadriť svoju (ne)spokojnosť s úrovňou verejnej podpory sa znížil o 9,6 p. b. (z 10,4 % na 0,8 %).

Graf č. 19: **Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na jednotnom trhu EÚ**

Zdroj: Slovak Business Agency

Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí realizovali svoje zahranično-obchodné aktivity na jednotnom trhu EÚ v predchádzajúcich 12 mesiacoch (242) a teda odpovedali na položenú otázku, má vyhodnotenie odpovedí v rámci druhostupňového triedenia nižšiu spoľahlivosť. Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na vyjadrenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na jednotnom trhu EÚ v členení podľa 5 hodnotiacich kategórií je uvedené v tabuľke č. 20 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 20: **Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na jednotnom trhu EÚ**

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nebol som spokojný	Nevyužil verejnú podporu	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	242 respondentov	1,2%	3,3%	1,7%	93,0%	0,8%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	0,8%	2,3%	0,8%	94,5%	1,6%
	10 až 49 zamestnancov	0,0%	1,6%	3,1%	95,3%	0,0%
	50 až 249 zamestnancov	4,0%	8,0%	2,0%	86,0%	0,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Priemysel	5,6%	11,1%	0,0%	83,3%	0,0%
	Stavebníctvo	0,0%	0,0%	4,8%	95,2%	0,0%
	Obchod	0,0%	3,9%	2,6%	93,4%	0,0%
	Ubytovanie a stravovanie	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Doprava, informácie	0,0%	0,0%	0,0%	96,0%	4,0%
	Obchodné služby	0,0%	1,9%	1,9%	94,4%	1,9%
Ostatné služby	5,9%	0,0%	0,0%	94,1%	0,0%	
Kraj sídla	Bratislavský kraj	0,0%	1,3%	0,0%	98,7%	0,0%
	Trnavský kraj	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Nitriansky kraj	3,8%	7,7%	3,8%	84,6%	0,0%
	Trenčiansky kraj	0,0%	0,0%	4,2%	91,7%	4,2%
	Banskobystrický kraj	5,9%	5,9%	5,9%	82,4%	0,0%
	Žilinský kraj	4,0%	8,0%	0,0%	88,0%	0,0%
	Prešovský kraj	0,0%	6,9%	0,0%	93,1%	0,0%
	Košický kraj	0,0%	0,0%	4,5%	90,9%	4,5%
Právna forma firmy	Živnostník	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,5%	4,0%	2,0%	91,6%	1,0%
	Iné	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Od 3 do 5 rokov	0,0%	0,0%	8,3%	91,7%	0,0%
	Od 5 do 10 rokov	0,0%	2,4%	7,1%	90,5%	0,0%
	10 a viac rokov	1,6%	3,8%	0,0%	93,4%	1,1%

9 Zručnosti a inovácie – princíp č. 8

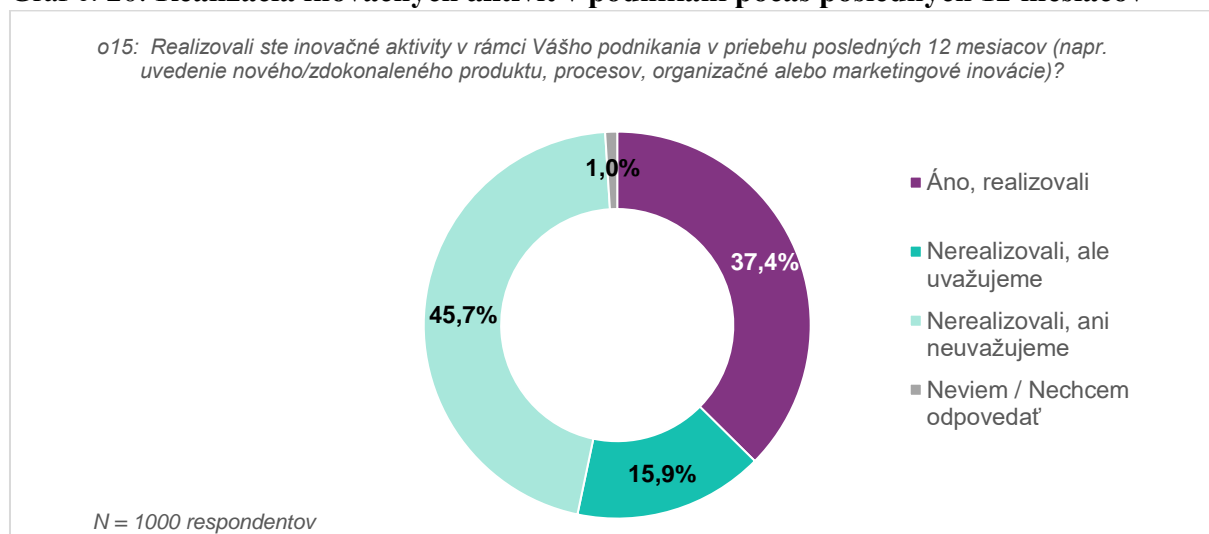
9.1 Realizácia inovačných aktivít v podnikaní

Inovácie sú v súčasnosti považované za jeden z kľúčových prvkov rozvoja podnikov. Podľa hodnotenia Európskej komisie v SBA Fact Sheet patrí Slovensko v uvedenej oblasti medzi podpriemerné krajiny EÚ. Z výsledkov prieskumu vyplýva, že **viac ako tretina (37,4 %) MSP realizovala v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov inovačné aktivity**. 15,9 % respondentov uviedlo, že za uplynulých 12 mesiacov nerealizovali inovačné aktivity, avšak o tejto možnosti uvažujú.

Negatívne možno vnímať skutočnosť, že takmer polovica (45,7 %) opýtaných v priebehu posledných 12 mesiacov nerealizovalo inovačné aktivity a ani o nich neuvažujú. 1,0 % MSP na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 vzrástol podiel inovujúcich podnikateľských subjektov o 0,9 p. b. (z 36,5 % na 37,4 %). Pozitívne možno vnímať aj zvýšenie podielu podnikov, ktoré síce v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov nerealizovali inovačné aktivity, avšak nad tým uvažujú – o 4,5 p. b. (z 11,4 % na 15,9 %). Zároveň došlo k poklesu podielu podnikov, ktoré nerealizovali inovačné aktivity a ani nad ich realizáciou neuvažujú o 2,7 p. b. (z 48,4 % na 45,7 %). Z hľadiska vývoja tak zaznamenali slovenské MSP v uvedenej oblasti podľa výsledkov prieskumu zlepšenie.

Graf č. 20: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní počas posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

Inovačné aktivity **realizovali (37,4 %)** v predchádzajúcich 12 mesiacoch predovšetkým stredné podniky (48,0 %), podniky pôsobiace v odvetví ostatných služieb (43,1 %), podniky so sídlom v Trenčianskom kraji (44,2 %), podniky inej právnej formy (66,7 %) a podnikateľské subjekty vykonávajúce podnikateľskú činnosť viac ako 3 a menej ako 10 rokov (43,6 % a viac).

Inovačné aktivity v podnikaní počas posledných 12 mesiacov **nerealizovali, ale nad nimi uvažujú (15,9 %)** najmä stredné podniky (19,6 %), podniky pôsobiace v doprave a informáciách (21,3 %) a podnikateľské subjekty so sídlom v Prešovskom (21,2 %) a Banskobystrickom kraji (19,4 %).

V priebehu posledných 12 mesiacov inovačné aktivity **nerealizovali a ani o nich neuvažujú (45,7 %)** najmä mikropodniky (49,6 %), podniky pôsobiace v odvetví stavebníctva (56,0 %) a obchodných služieb (53,9 %), podniky pôsobiace v Trnavskom (57,0 %) a Košickom kraji (50,0 %), živnostníci (50,2 %) a začínajúci podnikatelia podnikajúci menej ako 3 roky (63,3 %).

Tab. č. 21: Realizácia inovačných aktivít v podnikaní počas posledných 12 mesiacov

Riadkové %		Áno, realizovali	Nerealizovali, ale uvažujeme	Nerealizovali, ani neuvažujeme	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	37,4%	15,9%	45,7%	1,0%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	34,2%	15,1%	49,6%	1,0%
	10 až 49 zamestnancov	42,7%	16,6%	40,3%	0,5%
	50 až 249 zamestnancov	48,0%	19,6%	30,4%	2,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	37,8%	16,2%	45,9%	0,0%
	Priemysel	40,6%	18,9%	38,7%	1,9%
	Stavebníctvo	25,0%	18,1%	56,0%	0,9%
	Obchod	42,9%	15,7%	40,6%	0,8%
	Ubytovanie a stravovanie	42,4%	18,2%	39,4%	0,0%
	Doprava, informácie	41,6%	21,3%	34,8%	2,2%
	Obchodné služby	33,1%	12,3%	53,9%	0,7%
	Ostatné služby	43,1%	15,3%	40,3%	1,4%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	40,1%	13,7%	44,5%	1,7%
	Trnavský kraj	32,3%	10,8%	57,0%	0,0%
	Nitriansky kraj	42,6%	17,4%	39,1%	0,9%
	Trenčiansky kraj	44,2%	11,6%	44,2%	0,0%
	Banskobystrický kraj	32,3%	19,4%	46,2%	2,2%
	Žilinský kraj	37,4%	19,1%	42,6%	0,9%
	Prešovský kraj	32,7%	21,2%	46,2%	0,0%
	Košický kraj	32,4%	16,7%	50,0%	1,0%
Právna forma firmy	Živnostník	31,4%	17,1%	50,2%	1,2%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	38,7%	15,6%	44,8%	0,9%
	Iné	66,7%	11,1%	22,2%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	20,0%	16,7%	63,3%	0,0%
	Od 3 do 5 rokov	45,3%	17,0%	35,8%	1,9%
	Od 5 do 10 rokov	43,6%	18,6%	37,1%	0,7%
	10 a viac rokov	36,4%	15,3%	47,2%	1,0%

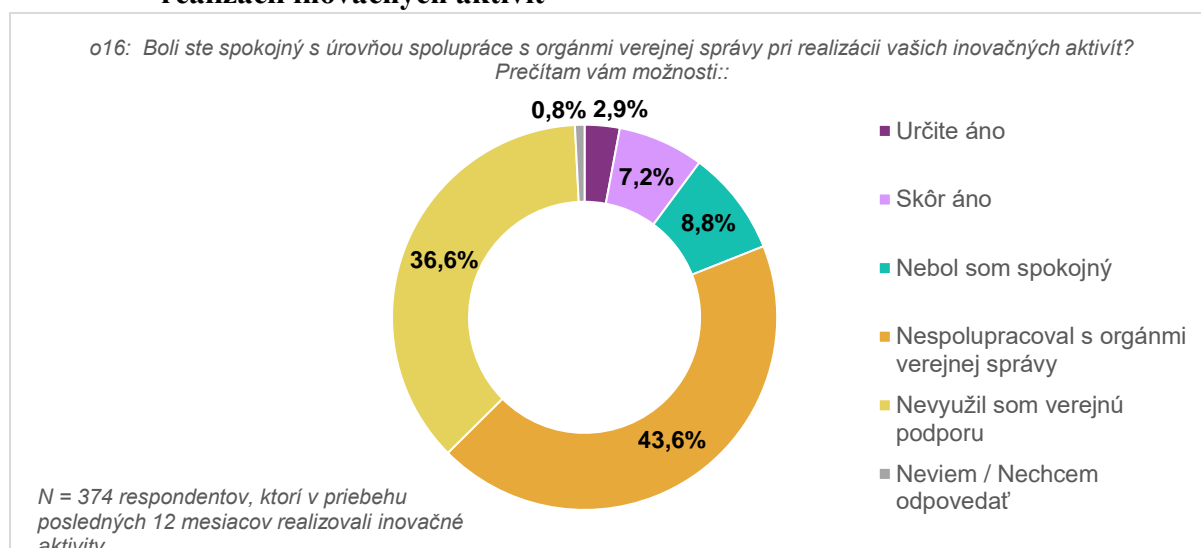
9.2 Spokojnosť s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít

Takmer polovica (43,6 %) respondentov, ktorí v priebehu posledných 12 mesiacov realizovali vo svojom podniku inovačné aktivity pri ich zavádzaní **s orgánmi verejnej správy nespocovala**.

Viac ako tretina (36,6 %) MSP s orgánmi verejnej správy spolupracovala, avšak nevyužila pri realizácii inovačných aktivít verejnú podporu. 10,1 % opýtaných, ktorí využili verejnú podporu vyjadrilo s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy spokojnosť (2,9 %

MSP uviedlo odpoveď „určite áno“ a 7,2 % „skôr áno“) a 8,8 % nespokojnosť. Na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať 0,8 % inovujúcich MSP.

Graf č. 21: **Hodnotenie spokojnosti s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít**

Zdroj: Slovak Business Agency

S orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít **nespolupracovali (43,6 %)** najmä obchodné podniky (53,2 %) a podniky dopravy a informácií (51,4 %), podniky sídliace v Trenčianskom (55,3 %) a Prešovskom kraji (52,9 %) a začínajúci podnikatelia, ktorých dĺžka podnikania nepresiahla 5 rokov (62,5 % a viac).

Verejnú podporu pri zavádzaní inovácií **nevyužili (36,6 %)** najmä stredné podniky (49,0 %), stavebné (55,2 %) a priemyselné podniky (46,5 %).

Naopak, vo využívaní verejnej podpory vynikali najmä pôdohospodárske podniky a podniky sídliace v Banskobystrickom kraji, ktorých názory na úroveň spolupráce sa značne odlišovali. S úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy bolo **spokojných (10,2 %)** až 50,0 % pôdohospodárskych podnikov, 21,4 % podnikov pôsobiacich v odvetví ubytovania a stravovania a 30,0 % podnikov sídliačich v Banskobystrickom kraji.

Zvýšenú mieru **nespokojnosti** s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít (**8,8 %**) vyjadrilo 14,3 % pôdohospodárskych podnikov, 12,4 % podnikov obchodných služieb, 13,3 % podnikov v Banskobystrickom kraji, 13,2 % podnikov v Trenčianskom kraji a 33,3 % podnikov inej právnej formy.

Tab. č. 22: **Hodnotenie spokojnosti s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii inovačných aktivít**

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nebol som spokojný	Nespolu- pracoval s orgánmi verejnej správy	Nevyužil verejnú podporu	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	374 respondentov	2,9%	7,2%	8,8%	43,6%	36,6%	0,8%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	2,1%	5,5%	8,1%	48,9%	34,0%	1,3%
	10 až 49 zamestnancov	2,2%	10,0%	10,0%	41,1%	36,7%	0,0%
	50 až 249 zamestnancov	8,2%	10,2%	10,2%	22,4%	49,0%	0,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	28,6%	21,4%	14,3%	28,6%	7,1%	0,0%
	Priemysel	4,7%	9,3%	4,7%	34,9%	46,5%	0,0%
	Stavebníctvo	3,4%	3,4%	3,4%	34,5%	55,2%	0,0%
	Obchod	0,9%	4,6%	11,0%	53,2%	30,3%	0,0%
	Ubytovanie a stravovanie	7,1%	14,3%	0,0%	42,9%	35,7%	0,0%
	Doprava, informácie	0,0%	0,0%	8,1%	51,4%	40,5%	0,0%
	Obchodné služby	1,0%	9,3%	12,4%	38,1%	36,1%	3,1%
	Ostatné služby	3,2%	9,7%	3,2%	45,2%	38,7%	0,0%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	2,6%	6,0%	6,8%	42,7%	41,0%	0,9%
	Trnavský kraj	0,0%	16,7%	6,7%	40,0%	36,7%	0,0%
	Nitriansky kraj	0,0%	6,1%	10,2%	49,0%	32,7%	2,0%
	Trenčiansky kraj	2,6%	0,0%	13,2%	55,3%	28,9%	0,0%
	Banskobystrický kraj	13,3%	16,7%	13,3%	16,7%	40,0%	0,0%
	Žilinský kraj	2,3%	7,0%	7,0%	44,2%	39,5%	0,0%
	Prešovský kraj	2,9%	5,9%	8,8%	52,9%	29,4%	0,0%
	Košický kraj	3,0%	6,1%	9,1%	42,4%	36,4%	3,0%
Právna forma firmy	Živnostník	2,6%	3,9%	2,6%	49,4%	39,0%	2,6%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	3,2%	8,1%	9,5%	42,1%	36,8%	0,4%
	Iné	0,0%	8,3%	33,3%	41,7%	16,7%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	0,0%	0,0%	0,0%	66,7%	33,3%	0,0%
	Od 3 do 5 rokov	4,2%	4,2%	0,0%	62,5%	29,2%	0,0%
	Od 5 do 10 rokov	3,3%	6,6%	9,8%	44,3%	34,4%	1,6%
	10 a viac rokov	2,8%	7,8%	9,5%	41,3%	37,8%	0,7%

10 Životné prostredie – princíp č. 9

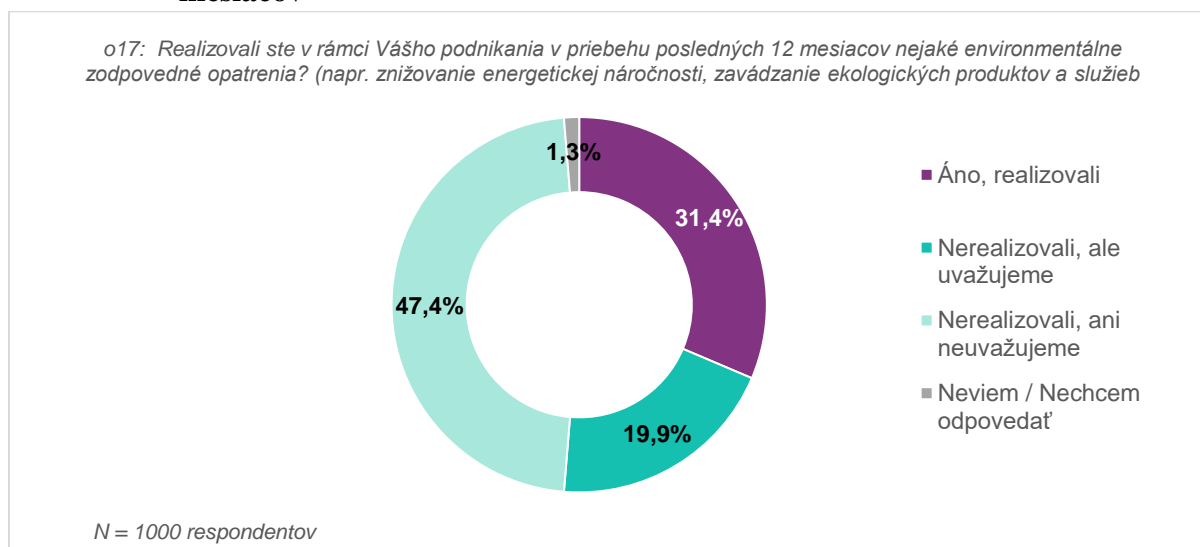
10.1 Realizácia environmentálne zodpovedných opatrení v podnikaní

Klimatické zmeny, obmedzenosť zásob energie či udržateľný rozvoj sú v súčasnosti kľúčovými výzvami pre malých a stredných podnikateľov. Výsledky prieskumu dokazujú, že slovenské MSP v realizácii environmentálne zodpovedných opatrení mierne zaostávajú za realizáciou inovačných aktivít. Počas predchádzajúcich 12 mesiacov **realizovala environmentálne zodpovedné opatrenia vo svojom podnikaní takmer tretina (31,4 %) opýtaných MSP**. 19,9 % respondentov uviedlo, že v posledných 12 mesiacoch nerealizovalo žiadne environmentálne zodpovedné opatrenia, avšak nad ich realizáciou uvažujú.

Takmer polovica (47,4 %) MSP v predchádzajúcich 12 mesiacoch nerealizovala žiadne environmentálne opatrenia a nad ich zavádzaním v budúcnosti ani neuvažuje. 1,3 % respondentov na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 došlo k zlepšeniu. Podiel MSP, ktoré realizovali environmentálne zodpovedné opatrenia v posledných 12 mesiacoch sa zvýšil o 0,2 p. b. (z 31,2 % na 31,4 %) a súčasne vzrástol podiel MSP, ktoré síce nerealizovali žiadne environmentálne opatrenia, avšak nad tým uvažujú o 11,5 p. b. (z 8,4 % na 19,9 %). Podiel podnikov, ktoré nerealizovali environmentálne opatrenia a ani nad ich realizáciou neuvažujú sa znížil o 7,1 p. b. (z 54,5 % na 47,4 %). Z porovnania výsledkov v čase možno konštatovať, že slovenské MSP pristupujú k zavádzaniu environmentálnych opatrení zodpovednejšie ako v minulosti.

Graf č. 22: **Environmentálne zodpovedné opatrenia v podnikaní počas posledných 12 mesiacov**

Zdroj: Slovak Business Agency

Environmentálne zodpovedné opatrenia v priebehu posledných 12 mesiacov **realizovali (31,4 %)** najčastejšie stredné podniky (45,1 %), pôdohospodárske podniky (40,5 %) a podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (36,4 %), podniky so sídlom v Nitrianskom kraji (36,5 %) a podnikateľské subjekty inej právnej formy (44,4 %).

O zavádzaní inovácii **uvažujú, ale** v posledných 12 mesiacoch žiadne **environmentálne zodpovedné opatrenia nerealizovali (19,9 %)** hlavne malí podnikatelia (25,6 %), podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (27,3 %), priemysle (25,5 %) a začínajúci podnikatelia, ktorých dĺžka podnikania nepresiahla 3 roky (30,0 %).

Počas predchádzajúcich 12 mesiacov **nerealizovali a ani** nad realizáciou environmentálne zodpovedných opatrení **neuvažujú (47,4 %)** predovšetkým mikropodniky (52,7 %), podniky pôsobiace v odvetví obchodných služieb (53,2 %), podniky sídlia v Košickom kraji (53,9 %), živnostníci (53,9 %) a podnikateľské subjekty s dĺžkou podnikateľskej činnosti od 3 do 5 rokov.

Na otázku nevedeli alebo nechceli odpovedať (1,3 %) najmä podniky ostatných služieb (5,6 %) a podniky inej právnej formy (5,6 %).

Tab. č. 23: **Environmentálne zodpovedné opatrenia v podnikaní počas posledných 12 mesiacov**

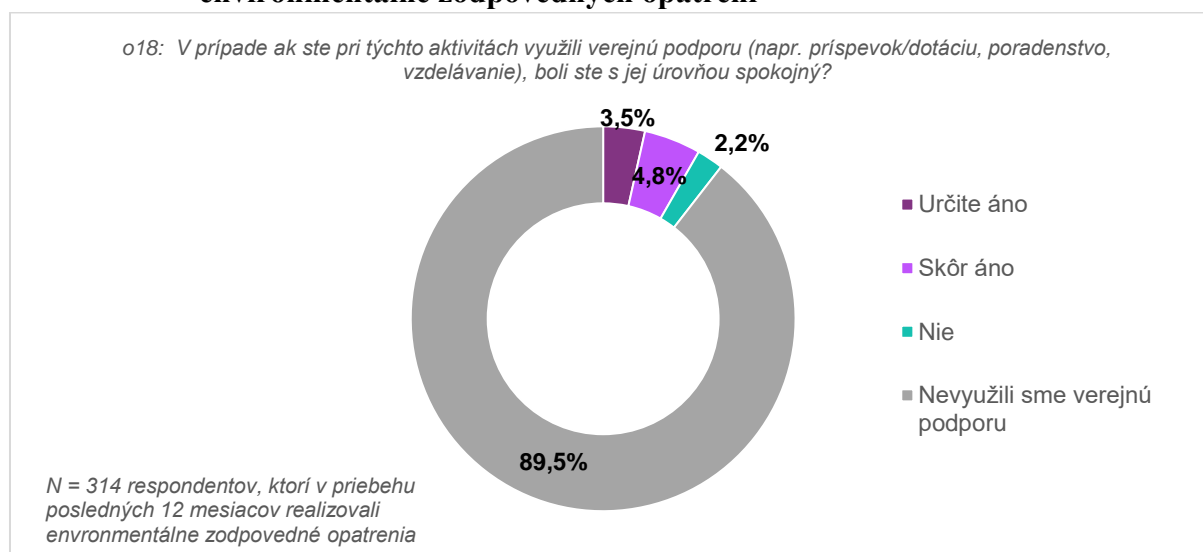
Riadkové %		Áno, realizovali	Nerealizovali, ale uvažujeme	Nerealizovali, ani neuvažujeme	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	31,4%	19,9%	47,4%	1,3%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	27,7%	17,9%	52,7%	1,7%
	10 až 49 zamestnancov	37,0%	25,6%	37,0%	0,5%
	50 až 249 zamestnancov	45,1%	21,6%	33,3%	0,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	40,5%	10,8%	48,6%	0,0%
	Priemysel	32,1%	25,5%	42,5%	0,0%
	Stavebníctvo	25,9%	23,3%	49,1%	1,7%
	Obchod	35,8%	16,9%	45,7%	1,6%
	Ubytovanie a stravovanie	36,4%	27,3%	36,4%	0,0%
	Doprava, informácie	36,0%	22,5%	40,4%	1,1%
	Obchodné služby	27,3%	18,8%	53,2%	0,7%
	Ostatné služby	27,8%	19,4%	47,2%	5,6%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	31,8%	22,9%	42,8%	2,4%
	Trnavský kraj	29,0%	20,4%	50,5%	0,0%
	Nitriansky kraj	36,5%	20,0%	41,7%	1,7%
	Trenčiansky kraj	29,1%	23,3%	47,7%	0,0%
	Banskobystrický kraj	31,2%	16,1%	52,7%	0,0%
	Žilinský kraj	27,8%	18,3%	51,3%	2,6%
	Prešovský kraj	35,6%	15,4%	48,1%	1,0%
	Košický kraj	28,4%	17,6%	53,9%	0,0%
Právna forma firmy	Živnostník	28,6%	16,3%	53,9%	1,2%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	32,0%	21,0%	45,7%	1,2%
	Iné	44,4%	22,2%	27,8%	5,6%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	33,3%	30,0%	36,7%	0,0%
	Od 3 do 5 rokov	18,9%	24,5%	56,6%	0,0%
	Od 5 do 10 rokov	31,4%	20,0%	47,9%	0,7%
	10 a viac rokov	32,2%	19,2%	47,1%	1,5%

10.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení

Spomedzi malých a stredných podnikov, ktoré v predchádzajúcich 12 mesiacoch realizovali environmentálne zodpovedné opatrenia (314 respondentov) **využilo verejnú podporu 10,5 % respondentov**. Z nich vyjadrilo spokojnosť s poskytnutím 8,3 % respondentov (3,5 % odpovedalo „určite áno“ a 4,8 % „skôr áno“) a 2,2 % respondentov ju vnímalo negatívne.

Až 89,5 % opýtaných pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení nevyužilo verejnú podporu.

Graf č. 23: **Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení**

Zdroj: Slovak Business Agency

Spokojnosť (8,3 %) s úrovňou poskytnutej verejnej podpory vyjadrili v prieskume predovšetkým stredné podniky (17,4 %), pôdohospodárske podniky (26,7 %), podniky sídlom v Banskobystrickom (17,2 %) a Trnavskom kraji (14,8 %) a podnikateľské subjekty inej právnej formy (12,5 %).

Nespokojnosť (2,2 %) deklarovali najčastejšie stavebné podniky (10,0 %), podniky sídliače v Žilinskom kraji (9,4 %) a podnikateľské subjekty s dĺžkou podnikania od 5 do 10 rokov (9,1 %).

Verejnú podporu **nevyužili (89,5 %)** v priebehu zavádzania environmentálne zodpovedných opatrení podniky pôsobiace v odvetví ubytovania a stravovania (100,0 %), dopravy a informácií (96,9 %), podniky so sídlom v Trenčianskom kraji (96,0 %) a začínajúci podnikatelia podnikajúci menej ako 3 roky (100,0 %).

Tab. č. 24: Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nie	Nevyužili sme verejnú podporu
Celková vzorka	314 respondentov	3,5%	4,8%	2,2%	89,5%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	2,1%	4,7%	2,6%	90,5%
	10 až 49 zamestnancov	3,8%	2,6%	1,3%	92,3%
	50 až 249 zamestnancov	8,7%	8,7%	2,2%	80,4%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	13,3%	13,3%	0,0%	73,3%
	Priemysel	2,9%	5,9%	2,9%	88,2%
	Stavebníctvo	3,3%	0,0%	10,0%	86,7%
	Obchod	3,3%	4,4%	1,1%	91,2%
	Ubytovanie a stravovanie	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Doprava, informácie	0,0%	0,0%	3,1%	96,9%
	Obchodné služby	3,8%	7,5%	1,3%	87,5%
	Ostatné služby	5,0%	5,0%	0,0%	90,0%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	1,1%	4,3%	3,2%	91,4%
	Trnavský kraj	0,0%	14,8%	0,0%	85,2%
	Nitriansky kraj	4,8%	7,1%	0,0%	88,1%
	Trenčiansky kraj	4,0%	0,0%	0,0%	96,0%
	Banskobystrický kraj	13,8%	3,4%	3,4%	79,3%
	Žilinský kraj	0,0%	3,1%	9,4%	87,5%
	Prešovský kraj	2,7%	2,7%	0,0%	94,6%
	Košický kraj	6,9%	3,4%	0,0%	89,7%
Právna forma firmy	Živnostník	2,9%	2,9%	4,3%	90,0%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	3,4%	5,5%	1,7%	89,4%
	Iné	12,5%	0,0%	0,0%	87,5%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
	Od 3 do 5 rokov	0,0%	10,0%	0,0%	90,0%
	Od 5 do 10 rokov	2,3%	2,3%	9,1%	86,4%
	10 a viac rokov	4,0%	5,2%	1,2%	89,6%

11 Internacionalizácia – princíp č. 10

11.1 Realizácia obchodných aktivít MSP v krajinách mimo EÚ

V priebehu posledných 12 mesiacov **realizovalo obchodné aktivity** (napr. export, investície, franchising, e-commerce a pod.) **v krajinách mimo EÚ len 7,2 % oslovených MSP.** 6,4 % respondentov uviedlo, že obchodné aktivity na trhoch mimo EÚ v uplynulých 12 mesiacoch nerealizovalo, avšak o vstupe na trhy mimo EÚ uvažujú.

Problémy slovenských MSP s prienikom na trh mimo krajín EÚ potvrdzujú aj výsledky prieskumu, podľa ktorých až 86,1 % oslovených MSP v priebehu posledných 12 mesiacov nevykonávalo žiadne obchodné aktivity mimo krajín EÚ a do budúcnosti nad nimi ani neuvažujú. Na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať 0,3 % oslovených MSP.

V porovnaní s výsledkami prieskumu realizovaného v roku 2018 došlo k zníženiu podielu MSP, ktoré v sledovanom období vykonávali obchodné aktivity mimo krajín EÚ o 4,9 p. b. (z 12,1 % na 7,2 %). Pokles zaznamenala aj skupina podnikateľských subjektov, ktorá v posledných 12 mesiacoch nevykonávala obchodné aktivity na trhoch mimo EÚ, avšak nad prienikom na tieto trhy v budúcnosti uvažuje – o 0,6 p. b. (z 7,0 % na 6,4 %). Podiel MSP, ktoré v sledovanom období nepôsobili na trhoch mimo krajín EÚ a do budúcnosti nad ich prienikom ani neuvažujú tak vzrástol o 8,7 p. b. (z 77,4 % na 86,1 %).

Graf č. 24: Obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov

Zdroj: Slovak Business Agency

Zahranično-obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ **realizovali (7,2 %)** v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov najmä stredné podniky (15,7 %), obchodné (11,4 %) a priemyselné podniky (11,3 %), podniky so sídlom v Banskobystrickom (9,7 %) a Prešovskom kraji (9,6 %).

Spomedzi podnikateľských subjektov, ktoré **nerealizovali** na trhoch mimo EÚ žiadne zahranično-obchodné aktivity, **avšak nad nimi uvažujú (6,4 %)** sa vyskytovala táto odpoveď najčastejšie u priemyselných podnikov (15,1 %), podnikov pôsobiacich v odvetví ostatných služieb (11,1 %) a pôdohospodárstva (10,8 %) a podnikateľských subjektov, ktorých dĺžka podnikania sa pohybovala v intervale od 3 do 5 rokov (9,4 %).

O realizácii obchodných aktivít mimo jednotný trh EÚ **ani len neuvažujú (86,1 %)** najmä mikropodniky (88,4 %), podniky pôsobiace v odvetví obchodných služieb (90,1 %), podniky sídlia v Košickom kraji (89,2 %), živnostníci (90,6 %), podniky inej právnej formy (94,4 %) a začínajúci podnikatelia, ktorých podnikateľská činnosť nepresiahla 3 roky (100,0 %).

Na otázku nevedeli alebo nechceli odpovedať (0,3 %) predovšetkým podniky ostatných služieb (1,4 %) a respondenti z Trenčianskeho kraja (2,3 %).

Tab. č. 25: **Obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ v priebehu posledných 12 mesiacov**

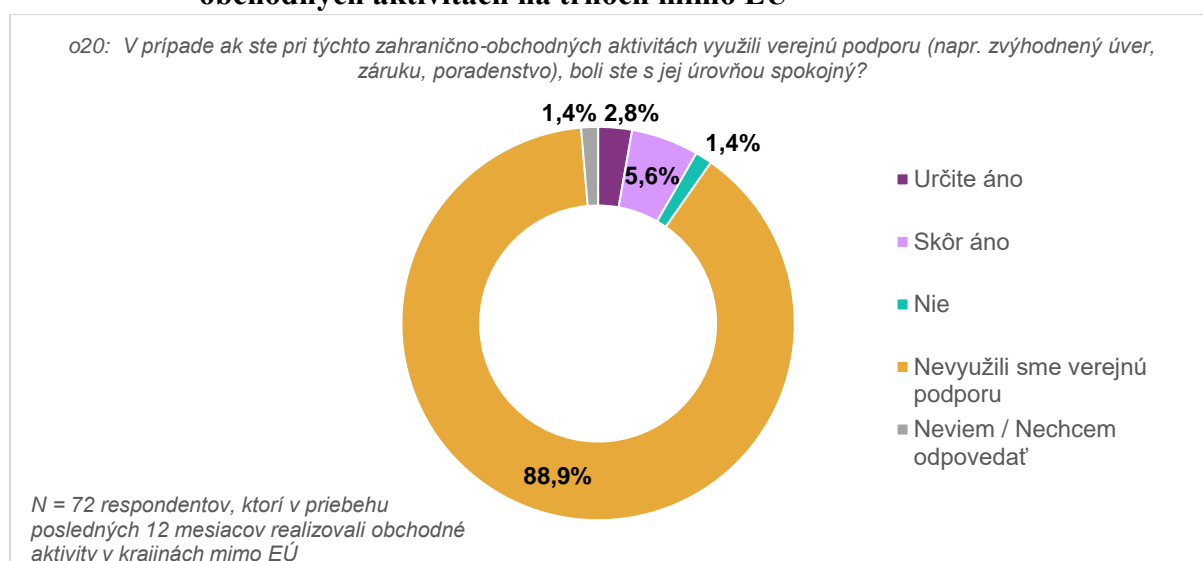
Riadkové %		Áno, realizovali	Nerealizovali, ale uvažujeme o vstupe na trhy krajín mimo EÚ v budúcnosti	Nerealizovali, ani neuvažujeme o realizácii v budúcnosti	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	1 000 respondentov	7,2%	6,4%	86,1%	0,3%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	5,2%	6,1%	88,4%	0,3%
	10 až 49 zamestnancov	9,5%	6,2%	83,9%	0,5%
	50 až 249 zamestnancov	15,7%	8,8%	75,5%	0,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	5,4%	10,8%	83,8%	0,0%
	Priemysel	11,3%	15,1%	73,6%	0,0%
	Stavebníctvo	5,2%	6,0%	87,9%	0,9%
	Obchod	11,4%	2,4%	86,2%	0,0%
	Ubytovanie a stravovanie	9,1%	3,0%	87,9%	0,0%
	Doprava, informácie	6,7%	5,6%	87,6%	0,0%
	Obchodné služby	3,8%	5,8%	90,1%	0,3%
	Ostatné služby	4,2%	11,1%	83,3%	1,4%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	8,2%	6,5%	84,9%	0,3%
	Trnavský kraj	8,6%	4,3%	87,1%	0,0%
	Nitriansky kraj	5,2%	8,7%	86,1%	0,0%
	Trenčiansky kraj	8,1%	4,7%	84,9%	2,3%
	Banskobystrický kraj	9,7%	2,2%	88,2%	0,0%
	Žilinský kraj	5,2%	7,0%	87,8%	0,0%
	Prešovský kraj	9,6%	7,7%	82,7%	0,0%
	Košický kraj	2,0%	8,8%	89,2%	0,0%
Právna forma firmy	Živnostník	3,7%	5,7%	90,6%	0,0%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	8,4%	6,8%	84,4%	0,4%
	Iné	5,6%	0,0%	94,4%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Od 3 do 5 rokov	9,4%	9,4%	81,1%	0,0%
	Od 5 do 10 rokov	5,0%	7,9%	86,4%	0,7%
	10 a viac rokov	7,7%	6,2%	85,8%	0,3%

11.2 Spokojnosť s úrovňou verejnej podpory zahranično-obchodných aktivít mimo EÚ

V rámci skupiny MSP, ktoré v priebehu predchádzajúcich 12 mesiacov realizovali obchodné aktivity mimo vnútorný trh EÚ (72 respondentov), **využilo verejnú podporu len 9,8 % MSP**. S úrovňou jej poskytnutia bolo spokojných 8,4 % respondentov (2,8 % respondentov označilo odpoveď „určite áno“ a 5,6 % „skôr áno“). Zvyšných 1,4 % MSP vyjadriло nespokojnosť s jej úrovňou.

Pri vykonávaní zahranično-obchodných aktivít mimo vnútorného trhu EÚ nevyužilo verejnú podporu až 88,9 % oslovených MSP a 1,4 % respondentov na otázku nevedelo alebo nechcelo odpovedať.

Graf č. 25: **Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na trhoch mimo EÚ**

Zdroj: Slovak Business Agency

Vzhľadom na nízky počet respondentov, ktorí realizovali svoje zahranično-obchodné aktivity mimo krajín EÚ v predchádzajúcich 12 mesiacoch (72) a teda odpovedali na položenú otázku, má vyhodnotenie odpovedí v rámci druhostupňového triedenia nižšiu spoľahlivosť. Percentuálne zastúpenie odpovedí respondentov na vyjadrenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách mimo jednotný trh EÚ v členení podľa 5 hodnotiacich kategórií je uvedené v tabuľke č. 26 na nasledujúcej strane.

Tab. č. 26: **Hodnotenie spokojnosti s úrovňou verejnej podpory pri zahranično-obchodných aktivitách na trhoch mimo EÚ**

Riadkové %		Určite áno	Skôr áno	Nie	Nevyužili sme verejnú podporu	Neviem / Nechcem odpovedať
Celková vzorka	72 respondentov	2,8%	5,6%	1,4%	88,9%	1,4%
Počet zamestnancov	0 až 9 zamestnancov	2,8%	2,8%	0,0%	91,7%	2,8%
	10 až 49 zamestnancov	0,0%	5,0%	0,0%	95,0%	0,0%
	50 až 249 zamestnancov	6,3%	12,5%	6,3%	75,0%	0,0%
Odvetvie	Pôdohospodárstvo	0,0%	50,0%	0,0%	50,0%	0,0%
	Priemysel	8,3%	0,0%	0,0%	83,3%	8,3%
	Stavebníctvo	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Obchod	3,4%	3,4%	3,4%	89,7%	0,0%
	Ubytovanie a stravovanie	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Doprava, informácie	0,0%	16,7%	0,0%	83,3%	0,0%
	Obchodné služby	0,0%	9,1%	0,0%	90,9%	0,0%
	Ostatné služby	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Kraj sídla	Bratislavský kraj	0,0%	4,2%	0,0%	95,8%	0,0%
	Trnavský kraj	0,0%	25,0%	0,0%	75,0%	0,0%
	Nitriansky kraj	0,0%	0,0%	16,7%	83,3%	0,0%
	Trenčiansky kraj	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Banskobystrický kraj	11,1%	11,1%	0,0%	66,7%	11,1%
	Žilinský kraj	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Prešovský kraj	10,0%	0,0%	0,0%	90,0%	0,0%
	Košický kraj	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Právna forma firmy	Živnostník	11,1%	0,0%	0,0%	77,8%	11,1%
	Spoločnosť s ručením obmedzeným	1,6%	6,5%	1,6%	90,3%	0,0%
	Iné	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Dĺžka podnikania	Menej ako 3 roky	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
	Od 3 do 5 rokov	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	Od 5 do 10 rokov	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
	10 a viac rokov	3,3%	6,7%	1,7%	86,7%	1,7%

Metodika prieskumu

Zber informácií od respondentov sa realizoval prostredníctvom telefonického prieskumu za použitia metódy CATI. Uvedenú metódu možno charakterizovať ako kvantitatívnu metódu zberu údajov, prostredníctvom ktorej profesionálni operátori telefonicky kontaktujú vybranú skupinu respondentov. Rozhovor sa následne riadi pripravenou štruktúrou otázok a odpovedí formou dotazníka. Prieskum zameraný na monitorovanie uplatňovania princípov SBAfE sa uskutočnil v dňoch od 20. januára do 7. februára 2020. Zber údajov zabezpečovali pracovníci spoločnosti AKO s.r.o. na základe dotazníka, ktorý spracovala Slovak Business Agency. Dotazník pozostával z 25 uzavretých otázok.

Výberová reprezentatívna vzorka o veľkosti 1000 respondentov bola vytvorená stratifikovaným náhodným výberom zo základného súboru malých a stredných podnikov, ktorí v roku 2020 vykonávali podnikateľskú činnosť na území Slovenskej republiky. Respondenti prieskumu boli predstavitelia podnikateľských subjektov s rozhodovacou právomocou, teda majitelia firiem, generálni riaditelia, výkonní riaditelia alebo kompetentní pracovníci poverení odpovedať na otázky zodpovednou osobou vo firme s rozhodovacou právomocou. Ako **stratifikačné kritériá** boli použité štyri znaky:

- Rozdelenie podnikateľských subjektov **podľa právnej formy**, pričom fyzické osoby – podnikatelia boli v početnosti reprezentované 250 respondentmi a MSP – právnické osoby (podniky) boli v prieskume zastúpené 750 respondentmi.
- Rozdelenie MSP – právnických osôb (750) **podľa počtu zamestnancov** v nasledovnej štruktúre: 450 mikropodnikov (podniky s 0 až 9 zamestnancami), 200 malých podnikov (podniky s 10 až 49 zamestnancami) a 100 stredných podnikov (podniky s 50 až 249 zamestnancami).
- Rozdelenie podnikateľských subjektov podľa ich sídla **z hľadiska regionálneho členenia na úrovni NUTS 3** na: Bratislavský, Trnavský, Trenčiansky, Nitriansky, Žilinský, Banskobystrický, Prešovský a Košický kraj.
- Rozdelenie podnikateľských subjektov **podľa hlavného druhu ekonomickej činnosti zapísanej do Obchodného registra na základe klasifikácie SK NACE**, pričom kategorizácia hlavných ekonomických činností bola stanovaná nasledovne: pôdohospodárstvo (sekcia A); priemysel (sekcia B, C, D, E); stavebníctvo (sekcia F); obchod (sekcia G); ubytovanie a stravovanie (sekcia I); doprava, informačné a komunikačné činnosti (sekcia H, J); obchodné služby (sekcia K, L, M, N) a ostatné služby (sekcia O, P, Q, R, S).

Za účelom spracovania a vyhodnotenia jednotlivých odpovedí malých a stredných podnikateľov bol použitý štatisticko-analytický program IBM SPSS Statistics.

Zhrnutie výsledkov

- V oblasti **podpory podnikania** na Slovensku nezaznamenalo zlepšenie podmienok na podnikanie na Slovensku v priebehu uplynulých 12 mesiacov až 81,2 % respondentov. Externým faktorom, ktorý podľa respondentov najpozitívnejšie vplýval na podnikateľskú činnosť v uplynulých 12 mesiacoch bola kúpyschopnosť dopytu (45,5 %), makroekonomický vývoj (18,2 %) a kvalita a dostupnosť pracovnej sily (10,7 %).
- Spomedzi oslovených respondentov sa k vývoju podmienok za posledných 12 mesiacov v oblasti **druhej šance** nevedelo vyjadriť až 62,9 % podnikateľov. Je to spôsobené predovšetkým tým, že viac ako štyri pätiny oslovených nemala s bankrotom žiadnu skúsenosť. Z podnikateľov, ktorí poskytli vyjadrenie (37,1 %) až 29,3 % respondentov je presvedčených, že k zlepšeniu podmienok pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania nedošlo. Len 7,8 % respondentov zaznamenalo zlepšenie. Za najzávažnejšie prekážky opätovného začatia podnikania po vyhlásení bankrotu považovali legislatívnu náročnosť (8,8 %) a náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania (8,8 %).
- Názory na prístup subjektov verejnej správy k MSP v rámci princípu **najskôr myslieť v malom** sa medzi respondentmi značne odlišovali. Nadpolovičná väčšina respondentov, ktorí vedeli odpovedať na otázku, vyjadrila spokojnosť s prístupom verejnej správy k potrebám a záujmom MSP v uplynulých 12 mesiacoch (46,9 %). Opačný názor malo 41,4 % MSP. Vývoj regulačnej záťaže v uplynulých 12 mesiacoch však vnímali MSP negatívne. Takmer dve tretiny (61,0 %) deklarovali zvýšenie regulačnej záťaže a necelá tretina nezaznamenala žiadnu zmenu.
- V rámci **ústretovej verejnej správy** sa hodnotenia respondentov na fungovanie verejnej správy líšili v závislosti od hodnotenej oblasti. V oblasti elektronickej komunikácie, on-line prístupu do verejných registrov a lehôt na vybavovanie žiadostí nezaznamenala väčšina podnikateľov v uplynulých 12 mesiacoch žiadnu zmenu. Podľa respondentov, ktorí zmenu zaznamenali však došlo v uvedených oblastiach prevažne k zlepšeniu. Prevažne negatívne však vnímali vývoj v oblasti riešenia súdnych sporov – takmer polovica sa k predmetnému bodu nevedela vyjadriť, necelá tretina nezaznamenala žiadnu zmenu a necelá pätina zhoršenie. Úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy hodnotili oslovení respondenti prevažne pozitívne (63,2 %).
- Podľa oslovených respondentov je najväčším problémom MSP v zapájaní sa do verejného obstarávania v rámci princípu **štátna pomoc a verejné obstarávanie** administratívna náročnosť (49,2 %), netransparentnosť vyhodnotenia (42,9 %) a cena ako jediné kritérium vyhodnotenia (41,1 %). Nespokojnosť vyjadrili aj s dostupnosťou finančných zdrojov z podporných programov, ktoré považuje za nedostatočné až 53,6 % respondentov.
- V oblasti **prístupu k financovaniu** sa situácia za uplynulých 12 mesiacov podľa podnikateľov nezmenila. Z celkového počtu opýtaných 53,8 % respondentov uviedlo, že zlepšenie nezaznamenalo a 25,2 % na otázku nevedelo odpovedať. Podľa oslovených respondentov vplývala na finančnú situáciu v podnikaní za posledných 12 mesiacov najviac sezónnosť (40,6 %), konkurencia (36,2 %) a interné zdroje financovania (22,4 %).

- V oblasti prieniku na **jednotný trh** EÚ slovenské MSP naďalej zaostávajú. Dokazujú to aj výsledky prieskumu, v ktorom až 75,2 % MSP nerealizovalo v uplynulých 12 mesiacoch žiadne zahranično-obchodné aktivity v krajinách EÚ – 63,7 % respondentov pritom uviedlo, že nad ich realizáciou v budúcnosti ani neuvažuje. Spomedzi podnikateľských subjektov, ktoré v uplynulých 12 mesiacoch vykonávali obchodné aktivity na trhu EÚ nevyužilo verejnú podporu až 93,0 % expandujúcich. Väčšina respondentov, ktorá ju však využila vyjadrila spokojnosť s jej úrovňou.
- **Zručnosti a inovácie** nepatria medzi silné stránky slovenských MSP. Potvrďuje to nielen Európska komisia, ale aj prieskum. 61.6 % MSP nerealizovalo v uplynulých 12 mesiacoch žiadne inovačné aktivity v podnikaní – z celkového počtu respondentov pritom až 45,7 % uviedlo, že o ich zavádzaní v budúcnosti ani len neuvažuje. Tieto alarmujúce zistenia však zmierňuje skutočnosť, že trend sa v porovnaní s výsledkami prieskumu z roku 2018 neustále zlepšuje (podiel inovujúcich MSP sa zvýšil o 0,9 p. b.). Spoluprácu s orgánmi verejnej správy a verejnú podporu pri zavádzaní inovačných aktivít však využíva len nízke percento podnikateľov.
- Obdobne ako v prípade inovácií, aj v oblasti **životného prostredia** podľa výsledkov prieskumu slovenské MSP nevyvíkajú. Počas predchádzajúcich 12 mesiacov realizovala environmentálne zodpovedné opatrenia vo svojom podnikaní len takmer tretina (31,4 %) opýtaných MSP. Rovnako ako v prípade inovácií, ani pri zavádzaní environmentálne zodpovedných opatrení nevyužila väčšina opýtaných MSP verejnú podporu (89,5 %). Spomedzi MSP, ktoré podporu využili bola väčšina s jej poskytnutím spokojná.
- **Internacionalizácia** obchodných aktivít na trhy krajín mimo jednotného trhu EÚ je pre slovenské MSP ešte väčším problémom ako prienik na trh EÚ. Len 7,2 % opýtaných MSP vykonávalo v uplynulých 12 mesiacoch zahranično-obchodné aktivity mimo krajín EÚ. Spomedzi MSP, ktoré vykonávali obchodné aktivity mimo EÚ nevyužilo verejnú podporu až 88,9 % respondentov. Z 11,1 % respondentov, ktorí podporu využili vyjadrila väčšina z nich spokojnosť.

Dotazník

Princíp č. 1: Podpora podnikania

1. Došlo podľa Vás k zlepšeniu podmienok pre podnikanie na Slovensku v priebehu uplynulých 12 mesiacov?

1. určite áno
2. skôr áno
3. nie
4. nevie (nečítaná možnosť)

2. Ktoré z uvedených externých faktorov, ktoré vám prečítam, priaznivo vplývali na rozvoj Vášho podnikania v priebehu uplynulých 12 mesiacov? Môžete vybrať viacero odpovedí.

1. politická situácia
2. makroekonomický vývoj
3. kúpyschopnosť dopytu
4. kvalita a dostupnosť pracovnej sily
5. podpora z verejných zdrojov
6. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 2: Druhá šanca

3. Zlepšili sa podľa Vás v priebehu posledných 12 mesiacov podmienky pre podnikateľov pri znovu začatí podnikania po vyhlásení bankrotu?

1. určite áno
2. skôr áno
3. nie
4. nevie (nečítaná možnosť)

4. Aké prekážky podľa Vás najviac zatťažovali podnikateľov pri opätovnom začatí podnikania po vyhlásení bankrotu? Môžete vybrať aj viacero odpovedí.

1. časová náročnosť s opätovným rozbehom podnikania
2. legislatívna náročnosť
3. náklady súvisiace s opätovným rozbehom podnikania
4. žiadne
5. nemá skúsenosť s bankrotom
6. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 3 Najskôr myslieť v malom

5. Boli ste spokojný s prístupom subjektov verejnej správy k potrebám a záujmom malých a stredných podnikateľov v priebehu posledných 12 mesiacov?

1. určite áno
2. skôr áno

3. nie
4. nevie (nečítaná možnosť)

6. Ako sa podľa Vás zmenila regulačná záťaž (napr. nárast/pokles administratívy, nákladov, povinností) v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov?

1. došlo k výraznému zvýšeniu
2. došlo k miernemu zvýšeniu
3. došlo k zníženiu
4. nenastala žiadna zmena
5. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 4: Ústretová verejná správa

7. Ako by ste zhodnotili úroveň elektronickej komunikácie s orgánmi verejnej a štátnej správy?

1. veľmi dobrá
2. dostatočná
3. nedostatočná
4. nevie (nečítaná možnosť)

8. Ako by ste zhodnotili fungovanie verejnej správy za posledných 12 mesiacov v nasledujúcich oblastiach, ktoré vám prečítam ? Odpovedajte podľa škály:

Škála:

- a) Došlo k zlepšeniu*
- b) Nezmenilo sa*
- c) Došlo k zhoršeniu*

1. elektronická komunikácia
2. on-line prístup do verejných registrov (napr. obchodný register)
3. lehoty pre vybavovanie žiadostí
4. riešenie súdnych sporov

Princíp č. 5: Štátna pomoc a verejné obstarávanie

9. Čo považujete za najväčšie problémy malých a stredných podnikov pri zapájaní sa do verejného obstarávania? Môžete vybrať viacero odpovedí.

1. administratívna náročnosť
2. nedostatok informácií
3. neprimeranosť kritérií
4. krátky čas na prípravu ponuky
5. netransparentnosť vyhodnotenia
6. cena ako jediné kritérium vyhodnotenia
7. žiadne
8. iné, uveďte.....
9. nevie (nečítaná možnosť)

10. Ako hodnotíte šance malých a stredných podnikateľov získať finančné zdroje z podporných programov pre svoje podnikanie v priebehu posledných 12 mesiacoch? Boli tieto šance:

1. veľmi dobré
2. dostatočné
3. nedostatočné
4. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 6: Prístup k financovaniu

11. Zlepšil sa prístup Vašej spoločnosti k externým zdrojom financovania v priebehu posledných 12 mesiacov?

1. určite áno
2. skôr áno
3. nie
4. nevie (nečítaná možnosť)

12. Ktoré z uvedených faktorov vplývali na finančnú situáciu vo Vašom podniku v posledných 12 mesiacoch? Môžete vybrať viacero odpovedí.

1. interné zdroje financovania
2. externé zdroje financovania
3. konkurencia
4. sezónnosť
5. zmeny na EÚ/svetových trhoch
6. podpora z verejných zdrojov
7. iné, uveďte....
8. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 7: Jednotný trh

13. Realizovali ste v priebehu posledných 12 mesiacov zahranično-obchodné aktivity v krajinách EÚ, alebo o nich uvažujete (napr. export, investície, franchising, e-commerce)?

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete o vstupe na zahraničné trhy v budúcnosti
3. nerealizovali, ani neuvažujete o realizácii v budúcnosti
4. nevie (nečítaná možnosť)

**14. Odpovedajú len tí, ktorí v predchádzajúcej otázke uviedli variant 1 (realizoval)
V prípade, ak ste pri týchto zahranično-obchodných aktivitách využili verejnú podporu (napr. zvýhodnený úver, záruku, poradenstvo), boli ste s jej úrovňou spokojný?**

1. určite áno
2. skôr áno
3. nebol som spokojný
4. nevyužil verejnú podporu
5. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 8: Zručnosti a inovácie

15. Realizovali ste inovačné aktivity v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov (napr. uvedenie nového/zdokonaleného produktu, procesov, organizačné alebo marketingové inovácie)?

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete
3. nerealizovali, ani neuvažujete
4. nevie (nečítaná možnosť)

16. Odpovedajú respondenti, ktorí v otázke č. 15 uviedli odpoveď č. 1

Boli ste spokojný s úrovňou spolupráce s orgánmi verejnej správy pri realizácii vašich inovačných aktivít?

1. určite áno
2. skôr áno
3. nebol som spokojný
4. nespupracoval s orgánmi verejnej správy
5. nevyužil verejnú podporu
6. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 9: Životné prostredie

17. Realizovali ste v rámci Vášho podnikania v priebehu posledných 12 mesiacov nejaké environmentálne zodpovedné opatrenia? (napr. znižovanie energetickej náročnosti, zavádzanie ekologických produktov a služieb a pod.)

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete
3. nerealizovali, ani neuvažujete
4. nevie (nečítaná možnosť)

18. Odpovedajú respondenti, ktorí v otázke č. 17 uviedli odpoveď č. 1

V prípade ak ste pri týchto aktivitách využili verejnú podporu (napr. príspevok/dotáciu, poradenstvo, vzdelávanie), boli ste s jej úrovňou spokojný?

1. určite áno
2. skôr áno
3. nie
4. nevyužil verejnú podporu
5. nevie (nečítaná možnosť)

Princíp č. 10: Internacionalizácia

19. Realizovali ste v priebehu posledných 12 mesiacov zahranično-obchodné aktivity v krajinách mimo EÚ , alebo o nich aspoň uvažujete (napr. export, investície, franchising, e-commerce)?

1. áno, realizovali
2. nerealizovali, ale uvažujete o vstupe na trhy krajín mimo EÚ v budúcnosti

3. nerealizovali, ani neuvažujete o realizácii v budúcnosti
4. nevie (nečítaná možnosť)

20. Odpovedajú respondenti, ktorí v otázke č. 19 uviedli odpoveď č.1

V prípade ak ste pri týchto zahranično-obchodných aktivitách využili verejnú podporu (napr. zvýhodnený úver, záruku, poradenstvo), boli ste s jej úrovňou spokojný?

1. určite áno
2. skôr áno
3. nie
4. nevyužil verejnú podporu
5. nevie (nečítaná možnosť)

Triediace otázky:

21. Aká je právna forma vašej firmy?

1. živnostník
2. spoločnosť s ručením obmedzeným
3. akciová spoločnosť
4. zahraničná osoba
5. slobodné povolanie
6. samostatne hospodáriaci roľník
7. iná forma (napr. družstvo, k.s., v.o.s., jednoduchá spoločnosť na akcie)

22. Koľko zamestnancov má Vaša firma?

1. Žiadnych
2. 1 až 3 zamestnancov
3. 4 až 5 zamestnancov
4. 6 až 9 zamestnancov
5. 10 až 19 zamestnancov
6. 20 až 49 zamestnancov
7. 50 až 249 zamestnancov

23. Ktorá z nasledovných činností je vo vašom podnikaní hlavná (podľa štatistickej klasifikácie ekonomických činností SK NACE)?

1. Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov
2. Ťažba a dobývanie
3. Priemyselná výroba
4. Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu
5. Dodávka vody; čistenie a odvod odpad. vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov
6. Stavebníctvo
7. Veľkoobchod a maloobchod; oprava motorových vozidiel a motocyklov
8. Doprava a skladovanie
9. Ubytovacie a stravovacie služby
10. Informácie a komunikácia
11. Finančné a poisťovacie činnosti
12. Činnosti v oblasti nehnuteľností
13. Odborné, vedecké a technické činnosti

14. Administratívne a podporné služby
15. Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie
16. Vzdelávanie
17. Zdravotníctvo a sociálna pomoc
18. Umenie, zábava a rekreácia
19. Ostatné činnosti

24. Uved'te prosím okres v ktorom sídli vaša firma

.....

25. Ako dlho podnikáte?

1. menej ako 3 roky
2. od 3 do 5 rokov
3. od 5 do 10 rokov
4. 10 a viac rokov